

BIBLIOTEKA

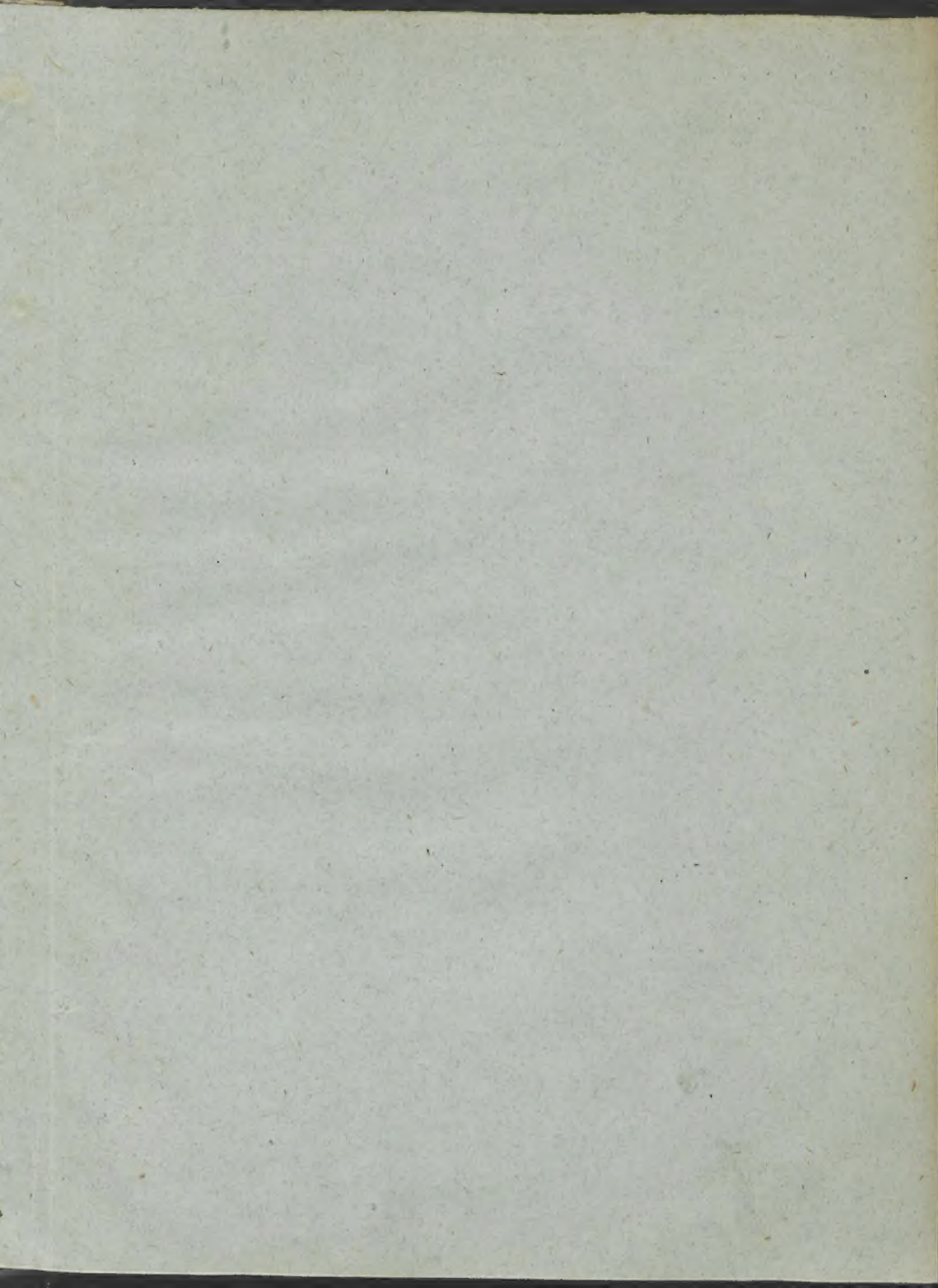
Zakł. Nar. im. Ossolińskich

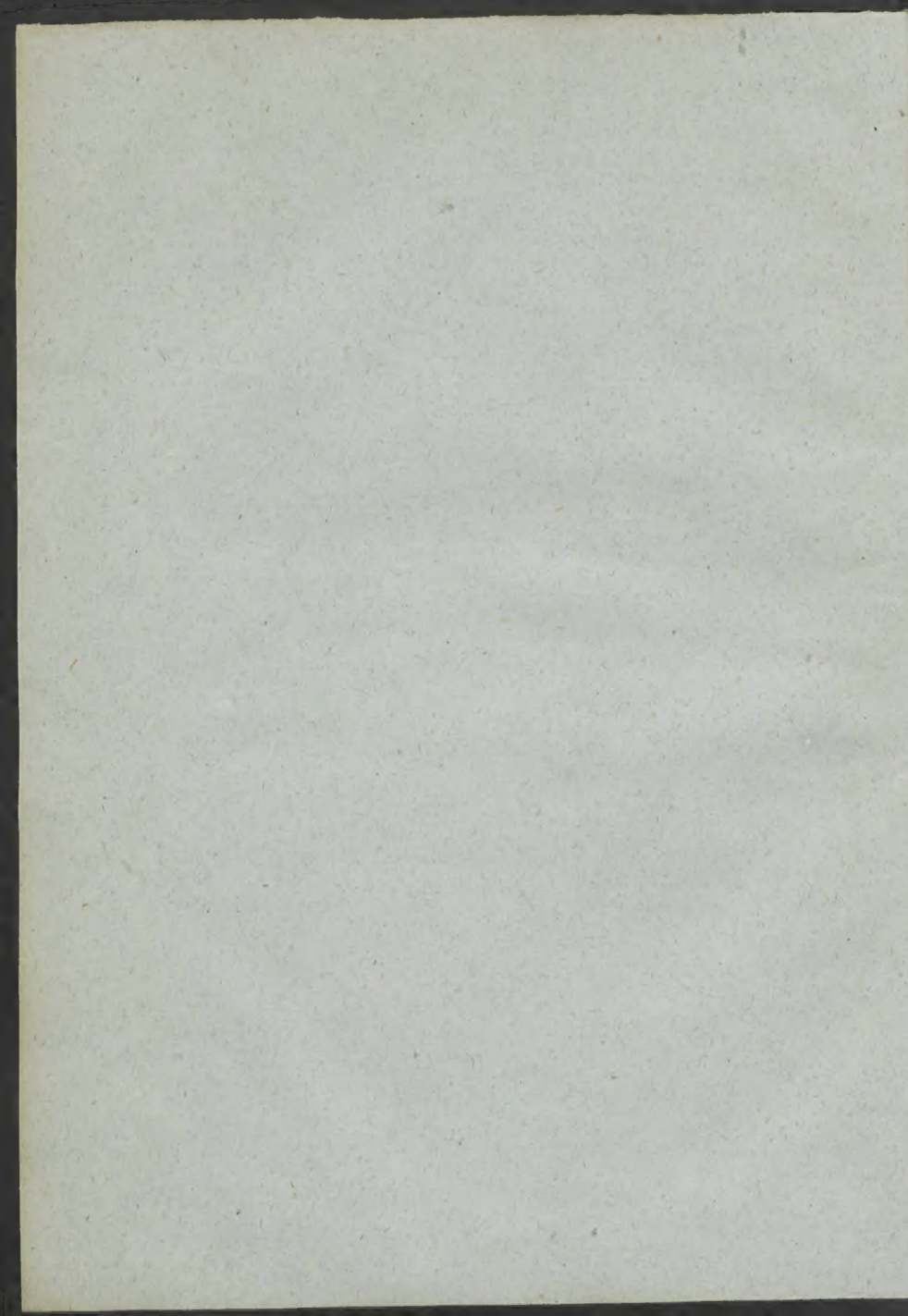
XVI

3692

IOANNIS SCHÖ- NERI CAROLOSTADII OPUSCV.

LVM GEOGRAPHICVM EX DIVERSORVM LI-
bris ac cartis summa cura & diligentia colle-
ctum, accommodatum ad recenter ela-
boratum ab eodem globum de-
scriptionis terrenæ.

IOACHIMI CAMERARII.

Forte oculis clari spectas qui sidera cœli
In subiectum etiam lumina flecte solum
Non est res indigna tua ista cupidine lector,
Illa magis pulcra est, hæc quoq; pulcra tamen.
Quid dubitas? si de ætheria uitam trahis aura,
Pabula sed tellus & tibi præbet iter.
Hanc uis, quanta patet, breuibus cognoscere cartis?
Hoc modicum lustrans perspice lector opus.
Nec quæ sunt olim nec quæ modo scripta requîres
Cuncta tibi paruo plana futura libro.

xvi. qu. 3692

ILLVSTRISS. PRINCIPI AC DOMINO, DOMI
 mino Ioanni Fridericho Duci Saxoniae, Marchioni
 Misniae. Electori Imperiali etc. Domino S. be
 nignissi. Ioannes Schönerus Carolo-
 stadius S. D.

Vm quasi historiam quandam rerum coelestium
 nuppietura & descriptione nostra retexeremus,
 nam illa iam olim quoque edideramus, non solum
 inuitante nos uoluntate tua cognita mihi de ser-
 monib. doctissimi uiri Georgij Spalatini, sed etiam
 fama uirtutum tuarum, placuit nomini tuo illud opus dedicare,
 Princeps Illustriss, bona cum spe futurum & illud gratum tibi & non
 indignum magnitudine ac claritate tua. Etsi enim ingenij mei
 tanta facultas non est, ut aliquid elaborare conueniens Excel-
 lentiae tuae ualeat, tamen ea est rei quam exponendam suscepimus
 praestantia, ut ipsa te ornare possit, in eius autem tractatione stu-
 dium meum & uoluntas boni consuli, uel etiam satis esse debere
 uideatur. Sed cum in illa coelesti sublimitate uersantis oculis subie-
 ctae terrae sese offerret, non relinquendum hoc mihi opus hac a parte
 imperfectum uisum est, ac rectum potius esse, ut nutritrix nostra al-
 ma tellus nostra etiam opera celebraret, praesertim cum iam ante
 extaret, & hoc in argumento scriptum nostrum editum ante an-
 nos sane multos, atque eam ob rem minus ut his temporibus ple-
 num propter eas, quae quotidie a nauigatoribus nouae terrae ac
 insulae reperiri nunciantur. In hoc autem nostro recenti scripto,
 etiam breuitatem quandam custodiimus, neque sumus nisi neces-
 saria & coniuncta cum re persecuti, quod in superiori non fecera-
 mus, in quo & superuacua quaedam, & nonnulla inconuenien-
 tia fortasse contineri, seueriori iudici uideatur. Cum autem coele-
 stis materiae opus dedicassemus Excellentiae tuae, placuit & ter-
 rae hanc fabricam eidem addicere, ut cuius particulae gubernatio
 & cura tibi commissa esset, eandem uniuersam contemplari,
 quous paruo in globulo, & perlustrare posses. Quae res eo facili-

or mihi fuit, quo apertior uia & aditus ad Excel. tuā illa superi
ore dedicatione factus uidebat̃. Etiam T. Excel. quæ concupi
uisset in explicatione rerum cœlestium operā nostram, nō gra
tam acceptamq; hanc terrenæ compositionis habituram, me
tuendum nequaq; ac potius quadam maiore cum uoluptate in
hac parte q̃ illa studiū nostri & laboris uersaturū, credidi. Quā
uis enim illa sint diuiniora multo & altiora, tamen hæc quasi
domestica quædam plus habent certe delectationis. Vtq; regis
as domos suspicimus, in nostris acquiescimus, ita cœlestia ad
mirantes uenerari, terrena colere & insistere uolumus. Nos qua
diligētia & assiduitate in his colligendis quæ exposuimus uer
sati simus, possum⁹ affirmare, nempe singulari illa & maxima,
qua autem gnauitate & dexteritate iudicandum lectorib. relin
quo, Tuæ autem excellentiæ Illustriss. Princeps potiss. Quam
tamen ut iudicem & cognitorem nostri operis esse iubemus, ita
& oramus eo animo ad nostra perspicieda accedere, ut cum be
nignitate sua illa amplecti, tum erratis, si qua fuerit, ignoscere
dignetur, quo ipso non ego modo, sed omnes docti, qui iam an
te laudant & prædicant uirtutes tuas, multo quoq; magis amo
re & studio humanitatis Excel. T. incenduntur. Equidē quod
ad inuentionem attinet, fateor perpauca in hoc opere nostra
esse propria, sed ut quæ ære quisq; suo comparauit illius esse iu
re existimantur, ita pro quib. nostras uigilias & labores expen
dimus, aliena, ut opinor, dici non debent, maxime cū ingenue
possessores ueteres noīauerimus. T. Exc. non solum me mea q;
studia, sed etiam ac multo magis uniuersam eruditionē, disci
plinas, doctrinam cōmendo benignitati, beneuolentiæ, curæ,
custodiæ. Neq; egre, ut confido, feres in eo cohortationem no
strā in quo te ipse incitare soles, nō enim hoc fecimus quasi in
stigantes cessantem, sed ut strenuū cursorem confirmātes accla
matione nostra, T. Excel. conseruet reb. & suis & publicis diu
incolumē Deus om̃ipotens, Ex urbe Norica Id. Nouembris.
Anno xxxiii.

Prima

PRIMA PARS

PRINCIPALIS HVIVS OPVSCV

LI, DE ROTVNDITATE TERRAE, DE CIR-
culis Sphaeræ, in terræ globo etiam in-
tellectu constitutis.

Quod terra sit rotunda.

Cap. I.

Terram sphaericam ac rotundam esse ab oriente in occidentē, indi-
cant astra orientia & occidentia. Nam propter tumorē terræ appa-
rent astra orientia prius orientalioribus nobis q̃ illis, qui à nobis
uersus occidentē morant̃. Ab austro uero in Septētrionē, globositatem
terræ insinuant astra circa antarcticū polū nobis occultata semper, quo
ad nostrā in habitationē terræ, & Bootes, duæ Vrsæ, & cæteræ stellæ cir-
ca polum mundi Arcticum, quæ à nobis semper uidentur, & nuncq̃ no-
bis occidunt, sed Antipodibus perpetuo occulte latent. Est etiam aliud ex
perimentū, quo terræ sphaericitas ad sensum patebit in eclipsibus Luna-
ribus: cum enim eclipsis Lunarīs nihil aliud sit, q̃ interpositio terræ inter
corpus Solis & Lunæ, nam tunc umbra terræ, adusq̃ corpus Lunare per-
tingens, totum corpus Lunæ in se totum aut particulariter claudens, lus-
mine Solis priuat & obfuscat, & cum talis umbra in Luna tempore ei-
dem defectionis rotunda uel orbicularis semper se nostro aspectui prebe-
at, satis aperte terram quæ umbrā hanc causat, esse rotundā demonstrat.
Theon etiam Alexandrinus rationibus firmissimis eam quantū ad sen-
sum cōprobat esse Sphaericā, hanc inducendo cōparationē. Si Sphaeræ pe-
dalem habentis diametrū ex materia factæ harenula affigatur, aut modi-
cissima in ea concauitas fiat, non ideo ad sensum mutat formā sphaericā,
sed altissimi montis ad totam terrā non maiore astruit esse proportionē,
q̃ harenulæ ad sphaeram pedalem (ut dictū est) diametrum habentem.

An terra moueatur an quiescat, Ioannis de Monte
regio disputatio.

Caput II.

Quod moueatur, quia per motum terræ circularē ab occidente in ori-
entem omnia saluari possunt, quæ in astris apparent. Igitur si dicimus ter-
ram moueri, & cœlum quiescere, nullū apparet inconueniens. In opposi-
tum est autor Sphaeræ. Nota quæstio quærit de motu locali, & nō de mo-
tu alterationis, siue generationis & corruptionis. Quærit itaq̃ an terra lo-

A 3 caliter

caliter moueatur: de quo quidā antiqui opinati sunt, q̄ cœlum quiesceret, & terra moueretur super polis suis circulariter, in die faciendo unam reuolutionē ab occidente uersus orientē. Ita imaginabantur, q̄ terra haberet se sicut assatura in ueru, & Sol sicut ignis assans. Dicebant enim. Sicut ignis nō indiget assatura, sed econuerso, ita Sol non indigeret terra, sed potius terra Sole.

Conclusio prima. Terra nō mouet circulariter ab occidente uersus orientem super polis suis & centro motu diurno, ut isti opinabant. Patet, quia si sic, difficilius esset ire contra occidentē q̄ orientem, quod est contra experientiam. Oporteret enim aërem terræ uicinum etiam ita moueri, qui esset ambulanti impedimento. Aues etiam non possunt bene uolare contra orientem propter aërem insequentem, qui pennas earum eleuaret. Nam melius uolare uidemus aues contra uentum q̄ cum uento. Item proiectum sursum non rediret in locum à quo exiuit. Item ædificia ex tam uehementi impetu uiderentur rumpi. Manifestius tamen indicium est, q̄ non moueatur terra motu diurno, in hoc q̄ aues uidentur in sublimi moueri uersus orientem, similiter nubes faciunt, quod nequaquā accideret si terra sic moueretur, ad eo enim uelociter oporteret terram moueri, q̄ ipsa motu suo superaret motum omnium in sublimi existentium, omnes igitur aues & omnes nubes uiderentur moueri uersus occidentem.

Conclusio secunda. Quælibet pars terræ mouetur continue localiter, patet. Nam continue pars arida terræ radio Solari calefit, rarefit & leuiscatur & multæ particule terræ, & etiam aquæ de parte arida deportantur in fluminibus in mare magnum. Vnde tunc pars terræ aquis cooperta grauior fit, quæ etiam aquæ frigiditate condenfatur & grauificatur, oportet igitur ut illa pellat aliam sursum tam diu, donec centrū grauitatis totius fiat medium mundi, ad quod sequitur quælibet terræ portionē continue localiter moueri.

Correlarium. Non semper eadē pars terræ, manet medium mundi, sed fit alia & successiue.

Correlariū. Stat longo temporis successu, supposita perpetuitate mundi, partem terræ quæ quandoq̄ fuit in centro mundi, uenire ad superficiem, & e contra. Inde habetur occasio magnorum montium & scopulorum, partes enim terræ minus tenaces per pluuiā asportantur, & manent partes terræ tenaciōres quæ successiue radijs Solaribus coquunt, & duriciē maiore accipiunt. Huiusmodi terræ asportationē si quis nolet credere, uideat radices arborū antiquarū in syluis, uidebit enim eas iam terræ superminentes, quas tamen quondā in terra conditas esse oportuit. Sic patet qualiter intelligatur terram esse immobilē, id est nō mouet circulariter circa centrū suum, sicut Sphæræ. Etiam ipsa nō est ita in continua mutatione locali, propter sui grauitatē sicut cætera elementa, quæ leuiora sunt & faciliter agitari possunt & moueri. Ad rationem negandum q̄ omnia possint saluari. Nam per hoc nō possunt saluari. Coniunctiones & Op-

positio

positiones planetarū, & diuersitates motuū eorum. Sed neq; saluari potest, q; uidemus aues & nubes quādoq; moueri uersus orientē, imō oportet eas moueri semper uersus occidentē. Sic terræ rotunditatē ac immobilitatem (quæ centrum mundi) hoc est omnīū elementorū & sphaerarū existit, sine ulla distinctione circularē expressimus. Nūc de circulis Sphaeræ, qui & ipsi in globo terræ quemadmodū & in cœlo imaginantur, dicendum uenit, & primo de axe mundi.

Quid sit axis & polus mundi.

Cap. III.

Axis Sphaeræ, est dimetiens ipsius circa quam uoluitur, cuius extremitates sunt duo poli, Arcticus quo ad nos supra terram semper apparens, & Antarcticus quo ad nos sub terra semper delitescens.

De decem circulis Sphaeræ, etiam in globo terræ cogitatione intelligendis.

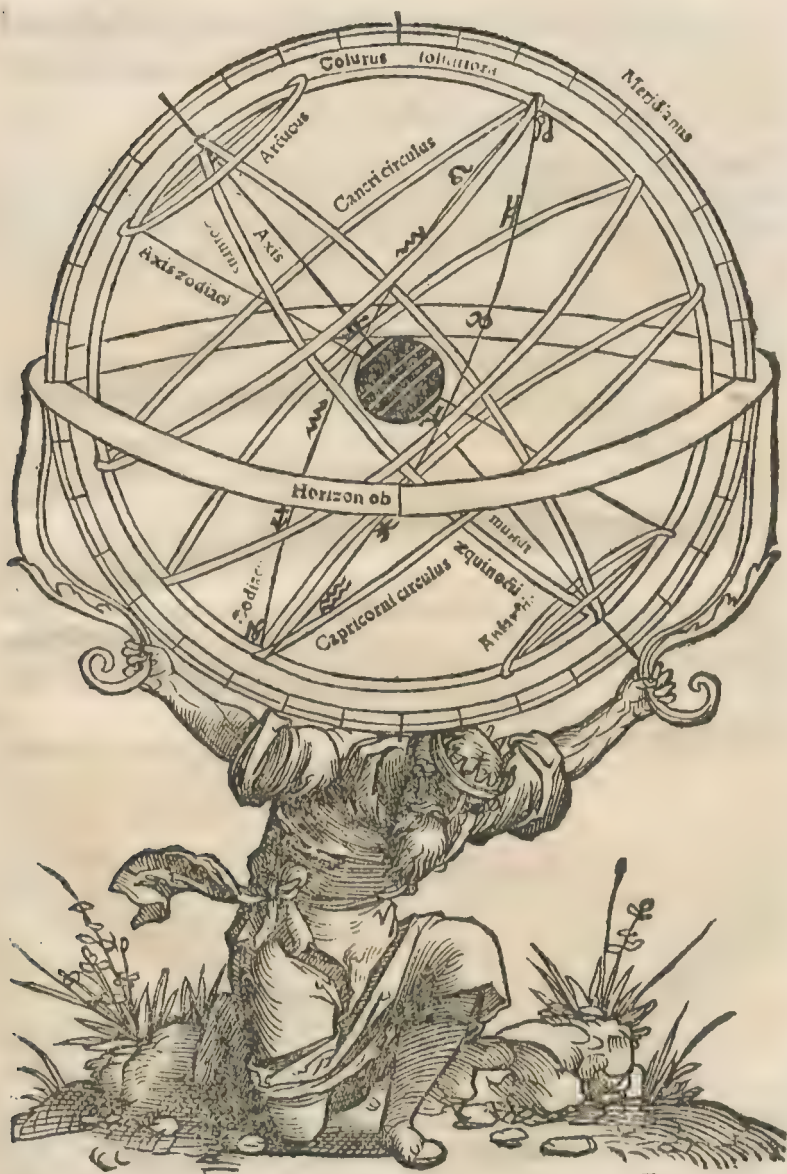
Cap. IIII.

Circulorum Sphaeræ, aliqui sunt maiores, aliqui minores. Maior igitur circulus Sphaeræ dicitur, qui cœlum semper in duas æquales partes diuidit, quorū solum sex ab autoribus in Sphaeram assumpti sunt. I. Meridianus, Horizon, Aequinoctialis, Zodiacus, Colurus æquinoctiorū, Colurus solstitorū. Minores sunt quatuor, Arcticus, Antarcticus, Tropicus Cancrī & Tropicus Capricorni. Circulus Meridianus, est circulus transiens per polos mundi & zenith capitis nostri. Et notandū q; ubi cūq; homo fuerit, in quacūq; parte anni, quando Sol per motum primī mobilis ad meridianū eius circulum peruenerit, est ei meridies, quare urbes positæ sub uno meridiano, eodem momento habent meridiē, etiā si ab inuicem multum in Austrū aut Septentrionē fuerint distantes. Quæ uero in ortum aut occasum distant, nūq; eundem meridianū habebūt. Hic etiam circulus immotus in mundo est, non enim mutatur, nisi in ortum & occasum, ea etiā ratione in Sphaerā nec depingitur. Horizon qui & finitor, est circulus diuidēs inferius hemisphaeriū à superiori, ea etiā ratione, terminator uisus dicitur. Nam si in campo aliquo plano steteris, uidebitur tibi cœlum ubiq; circulariter tangere terram, & ibi est terminus uisus. & sic iste terminus circūquaq; horizon est uidentis. & circulus iste diuidit cœlum in duas partes æquales. Nam tantū est hemisphaerium cœli sub terra, quantū est supra terram. Per horizonē etiam distinguuntur dies artificialis; qua Sol est supra horizonē à nocte. Nam dies nobis est, dum Sol est supra nostrū horizon. Nox uero, dum sub horizon te latet. Hic degentibus sub æquatore, rectus est, nobis uero & omnibus extra æquatorē habitantibus, obliquus. Ea etiā ratione in sphaerā nec describit, est autē oīm horizonū capitis uertex, polus, nam tale punctū omniquaq; ab finitore æquidistat. Aequinoctialis est circulus diuidēs sphaerā

sphæram in duo æqualia secundum quālibet sui partem, æquidistant ab utroq; polo. Et dicitur æquinoctialis uel æquator, quoniā quando Sol sub ipso defertur, est æquinoctiū in uniuersa terra, quod bis in anno contingit, in uere. scilicet cum Sol in principio arietis fuerit, & in autumno, quando Sol in principio libræ steterit, ideo etiam æquator dicitur, eo q̄ diem nocti æquat. Zodiacus est circulus qui intersecat æquinoctialem, & intersecatur ab eodem in partes duas æquales, cuius etiam una eius medietas in austrum declinat, altera in septentrionē. Et dicitur uel ἀπὸ τῆς ζωῆς, q̄ Solis hæc sit semita quē autorem uitæ accipimus, uel quod uerius uidet̄ ἀπὸ τῶν ζωδίων, hoc est animantū figuris quib. hunc circulū de stellarū cō cursu ueteres insignierunt, & nomina dederūt hæc, ut Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpius, Sagittarius, Capricornus, Aquarius, Pisces. Hic circulus dicitur etiam obliquus, eo q̄ æquinoctialem oblique intersecat, uel obliquos angulos cū æquatore faciat. Colurus æquinoctiorū, est circulus qui transit per polos mundi, & per prima puncta Arietis & Libræ, nomen ab imperfectione sumens, nuncq; integer, & totus nobis exoriens. Colurus solstiorum, est circulus transiens per polos mundi, pariter & per polos Zodiaci, ac per principia Cancrī & Capricorni. Hic etiam circulus maximarū declinationū dicitur, q̄ & ipse nomen ab imperfectione sumit, ut colurus æquinoctiorū. Intersecant autem se hi duo circuli super polos mundi ad angulos rectos sphærales. Nunc de quatuor minoribus. Minor circulus sphærae dicitur, qui in maiorem & minorem portiones sphæram scindit, uel qui aliud centrum habet à mūdi centro. Sunt autem tantum quatuor circuli minores in sphæra assumpti à philosophis. scilicet Circulus Arcticus, Circulus Antarcticus, Tropicus siue circulus Cancrī, Tropicus siue circulus Capricorni. Quorum superior nobis Arcticus circulus dicitur, quem polus zodiaci ad motum primi mobilis circa polum mūdi Arcticum describit. Antarcticus est, quem alter polus zodiaci circa polum mundi Antarcticum describit. Poli autem zodiaci distant undecunq; ab Ecliptica æquali distantia, & sunt extremitates ipsius axis eclipticæ, & quāta est maxima Solis declinatio ab Aequatore, tanta est poli Zodiaci à polo mundi distantia. Tropicus Cancrī, est circulus minor quē Sol in principio Cancrī existens, ad motum primi mobilis describit. Et dicitur Solstitialis æstiuallis, quod Sol nō ultra ad Septentrionē ascendat, nomē à conuersione sumens, nam τροπή Græcis conuersio est, diem efficit longissimā & noctem breuissimam, quod fit, cum Sol principiū Cancrī obtinet. Hic circulus distat ab Aequatore uersus polum mundi Arctici, maxima Solis declinatione $23\frac{1}{2}$ gradibus. Tropicus Capricorni; qui etiam brumalis siue hyemalis dicitur. Hic ultimus à Sole uersus Austrum describitur, ubi etiam Brumalem conuersionem facit, diem efficiens breuissimam & noctē longissimam, quod fit cum Sol principium Capricorni attingit. Horū circulorum noticiam ex obiecta figura forte melius accipias.

De quinque

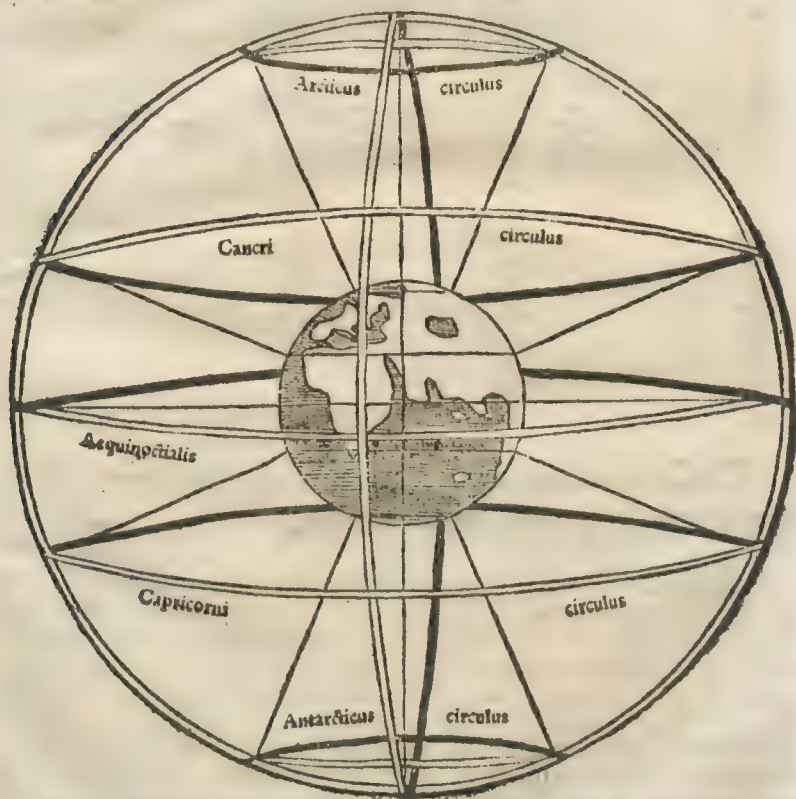

De quinque zonis sphaerae per quatuor parallelos m-
nores circulos sphaerae distinctis, in circuitu etiam ter-
rae consideratis. Cap. v.

Totus orbis terrae in quinque diuiditur Zonas, perinde atque coelum in cu-
ius medio continetur. Est autem Zona coeli, sicut & terrae, plaga inter duos
parallelos contenta. Sunt autem tantum quatuor paralleli circuli in sphaera
eas quinque zonas distinguentes. Nam extremas duas zonas distinguunt
duo Arctici circuli; nam quicquid coeli & terrae intra hos duos circulos in-
cluditur, zona dicitur. Sic & quicquid inter duos parallelos comprehendi-
tur, coeli & terrae, zona dicitur. Dicitur autem duae zonae eiusdem temperiei, ab
suntque remotissime a uia Solis, quo etiam sit, ut haec duae extremae polis mun-
di subiectae, ab antiquis inhabitabiles propter frigus habitae sunt, quoniam
Solis accessum nunquam fortiantur, circa quas Mare glaciale est. Nunc autem
nostris temporibus inhabitatae, quamuis, ut dicitur, minus commode, ibi uas-
tae solitudines ac inculti homines, ut probant Ibernia, Norduegia, Gota-
tia, Liuania, illis conterminae. Media autem zona inter duos tropicos Can-
crii & Capricorni, inter quas uia Solis est, propter caloris excessum mor-
talium habitatio iuxta ueteres parum apta, torrida igitur ab eis uocata.
Nunc uero ibidem aer temperatissimus experimetur inuentus est, propter assi-
duam dierum noctiumque aequalitatem, ita quod lux Solis calefecerit per 12. ho-
ras diei, id tenebrae per reliquas 12. noctis refrigerant. Verum tamen apa-
ret quod maior sit eis in aestate caliditas quam nobis, tamen ista caliditas est com-
plexioni eorum proportionata. Nos enim uidemus omnes illos esse nigros: quia
Aethiopes, Arabes, Indi, & omnes in hac zona; colericos, crispas, distor-
tos & adustos ex uehementi calore. Sic licet uni ex nobis, hic in Europa na-
tus, non conueniret subita mutatio, ut habitaret apud illos, tamen eis conueni-
ens est habitatio. Illa sunt etiam de intentione Auicennae capitulo primo
Doctrinae tertiae primae Fen. primi canonis, ubi dicit. Cum regiones atten-
derimus, certificatum nobis erit, quod si fuerit locus qui inhabitatur sub aequatore
diei, neque aliqua de rebus terrenis impedierit, ut scilicet montes aut maria,
oportebit inhabitantes aequalitati certae propinquiores existere quam alicuius re-
gionum. Aequalitatem autem certam, uocat optimam hominis complexionem. Deinde
soluit argumentum iam adductum: Ego uero Ptolemaeum uehementer admi-
ror, quoniam in capitulo sexto secundae dictionis Almagesti inquit de linea
Aequinoctiali: Quidam autem dicunt, quod possibile est, ut sit illud quod est
sub hac linea aequedistanti ex terra habitabili, ideo quod eius complexio est ualde
de bona, eo quod Sol non prolongat obumbrationem suam supra puncta sum-
mitatis capitum, propter uelocitatem suam declinationis ab Aequatore diei, &
propter hoc sunt aestas & hyems bonae complexionis, propter breuitatem longi-
tudinis Solis a summitate capitum in utrisque tropicis. Hoc autem quod dicitur,
est secundum

est secundum æstimationem & putatur. Verū uero illud quod est sub hac
 linea habitetur, nos huius scientiam non comprehendimus, quoniam ali-
 quis nō peruenit ad eam, qui sunt in nostris regionibus habitabilibus usq[ue]
 ad diem hunc nostrum etc. hæc sunt uerba eius. Ipse tamen in Cosmogra-
 phia multas regiones & ciuitates sub Aequinoctiali descripsit. Neq[ue] puto
 quip̄e dum componeret librum Almagesti, scientiā Cosmographiæ non
 habuerit, cum in capitulo ultimo huius secundæ dictionis polliceat se scri-
 pturum hunc librum Cosmographiæ. Reliquæ duæ zonæ, scilicet ea quæ inter
 tropicum Cancrī & Arcticum circulum, in qua nostræ sunt habitationes,
 & ea quæ inter tropicum Capricorni & Antarcticum circulum includun-
 tur, temperatæ sunt, ideo habitationi hominum conuenientes, contempe-
 rantur enim calore mediæ Zonæ, & frigore extremarum, quemadmodū
 subiecta figura pro parte demonstrat.

Nec hic prætereundū hoc, q̄ ultra prædictos quinq; parallelos circulos Zonas distinguentes, pro libito scribi possunt & alij paralleli. Nam nos in hoc nostro opere parallelos abinuicē per 10. gradus ab Aequatore uersus polos seiunximus: Ptolemæus uero in sua Geographia tantum 21. posuit, incipiens ab Aequatore uersus polum Arcticum, ita ut unusquisq; ab alio distet per horæ unius quartā. Eadē ratio est & ad Antarcticū ut sequit̃,

Paralellus.	Horarum.	Gradibus.	
1	12 $\frac{1}{4}$	4 $\frac{1}{4}$	
2	12 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$	
3	12 $\frac{3}{4}$	12 $\frac{3}{4}$	
4	13	16 $\frac{1}{2}$	Meroeni
5	13 $\frac{1}{4}$	20 $\frac{1}{4}$	
6	13 $\frac{1}{2}$	23 $\frac{1}{2}$	Syenen.
7	13 $\frac{3}{4}$	27 $\frac{1}{4}$	
8	14	30 $\frac{1}{2}$	
9	14 $\frac{1}{4}$	33 $\frac{3}{4}$	
10	14 $\frac{1}{2}$	36	per Rhodum.
11	14 $\frac{3}{4}$	38 $\frac{1}{2}$	ab æquatore
12	15	40 $\frac{1}{2}$	
13	15 $\frac{1}{4}$	43 $\frac{1}{2}$	
14	15 $\frac{1}{2}$	45	
15	16	48 $\frac{1}{2}$	
16	16 $\frac{1}{2}$	51	
17	17	54	
18	17 $\frac{1}{2}$	56	
19	18	58	
20	19	61	
21	20	63	Thyleni

De Climatibus terræ & dierum maximarum excreſcentia ab Aequatore uersus polos. Cap. VI.

Antiqui distinxerunt orbem terræ habitabilem in septem Climata: Est aut̃ Clima terræ spacium, in quo sensibilibiter uariatur dies artificialis maxima. s. in dimidia hora, spacium igitur tantum inter duos parallelos tali distantia abinuicem distantes ab Aequatore, uersus Arcton, Clima dicitur, à cuius initio ad finem usq; longissima dies per mediam horam uariatur. Quanto em̃ propius accedit Clima ad Arcton, tanto maiorem habet longissimum diem. Nam sub Aequinoctiali est dierum & noctiū æqualitas, ea ratione habitātibus sub Aequinoctiali, cōtinue est eis dierū, noctiumq; æqualitas, nam eorum horizon transit per polos mundi. Diuidit itaq; oēs circulos

circulos parallelos, quos sol motu primi mobilis describit in partes æqua-
 les, unde tanti sunt arcus dierum, quanti sunt arcus noctium, nam ipsi solis
 est sphaera recta. Recedentibus uero ab Aequinoctiali, mox contingit die-
 rum noctiumque inæqualitas, propter inæqualitatē sphaeræ, & tanto quidē
 maior, quanto magis ab Aequatore discedunt, poloque propius iungun-
 tur. Quo fit, ut si qui sub polo Arctico degunt, maximā habent excre-
 scentiam diei & noctis longissimæ anni. Nam totus annus est ipsis unus dies
 naturalis, id est dies & nox simul; cuius una medietas est continuus dies ar-
 tificialis, qui est ab ortu Solis in eius occasum; & altera medietas, cōtinua
 nox artificialis, quæ est ab occasu Solis in eius ortum. Causa istius est, quod
 circulus Aequinoctialis est eorum Horizon, qui Zodiacum (sub quo semper
 decurrit Sol) in partes æquales interfecat, ea ratione illis semper una medie-
 tas supra terram, reliqua infra relinquitur. Cum igitur Sol illam medietate
 tem perambulat, quæ est à principio Arietis, ad finem Virginis, unus ipse est
 dies cōtinuus sine nocte. Cū uero per alterā medietatē decurrit, à principio
 uidelicet Libræ, in finē Piscium, erit nox una continua sine die. Primum
 igitur Clima Diameroes, à Meroe ciuitate celebri Aethiopiæ sub Aegy-
 pto. Secundū Diasyenes, à Syene ciuitate nobili in Libia. Tertiū Dia-
 alexandrias, ab Alexandria ciuitate illustri in Aegypto. Quartū Diarho-
 du, à Rhodo insula in mari Mediterraneo, inter Candiam & Cyprum.
 Quintum Diarhomes, à Rhoma urbe in Italia. Sextum Diaboristhenes,
 à Boristhene amne, qui influit Pontum, qui quidē Pontus in hoc Clima-
 te ponitur. Vnde licet Boristhenes amnis non sit in hoc Climate, quia fluit
 in ora Ponti, cuius ostium certe est in septimo Climate, ut docet Ptolemæ-
 us in sua Cosmographia, tamen mare Ponticum in quod fluit, est in hoc Cli-
 mate, & non multū distat à fine Climatī sexti influxus eius in mare. Sep-
 timum Diaripheon, à Ripheis montibus, qui in hoc ponuntur Climate,
 quamuis Riphei montes, ut Ptolemæus demonstrat, habeant diem 20. hor-
 rarum, quare multum distant à fine Climatī septimi uersus Septentrio-
 nem, nisi uocarent montes Ripheos, Cetiū & Carnantem & Alpes Sti-
 riæ, Carinthiæ & Athesis. Verum de hoc non nimium uidetur laborandum
 cum appareat à ueteribus nota, & celebria loca quæ sita esse, quæ pro ter-
 minis Climatū statuerent, quæ cum in illis non inuenirent, uicina appre-
 henderunt. Est tamen ibi summe notandū, quod autor Sphaeræ nō negat omni-
 no esse habitationē extra hæc Climata, sed uult dicere, quod non sit tam bona
 & conueniens habitatio pro uita humana, sicut in Climatibus. Verum, ut
 Ptolemæus in Cosmographia sua demonstrat, quasi tanta portio adhuc
 est habitata, quanta est ex illis septem Climatibus constituta. Nam dicit
 ultra Aequinoctialē ad 16. gradus protendi habitabilem. Citra autem di-
 citur usque ad 63. gradus protendi. Diuisio itaque Climatū facta est à ualde
 antiquis, qui adhuc non cognouerunt maiorem partē esse habitabilem
 quā Climata septem. Post Ptolemæus recentior expertus est maiorem habi-
 tabilem, & quantam suo tempore reperit, tantam descripsit in Cosmogra-
 phia

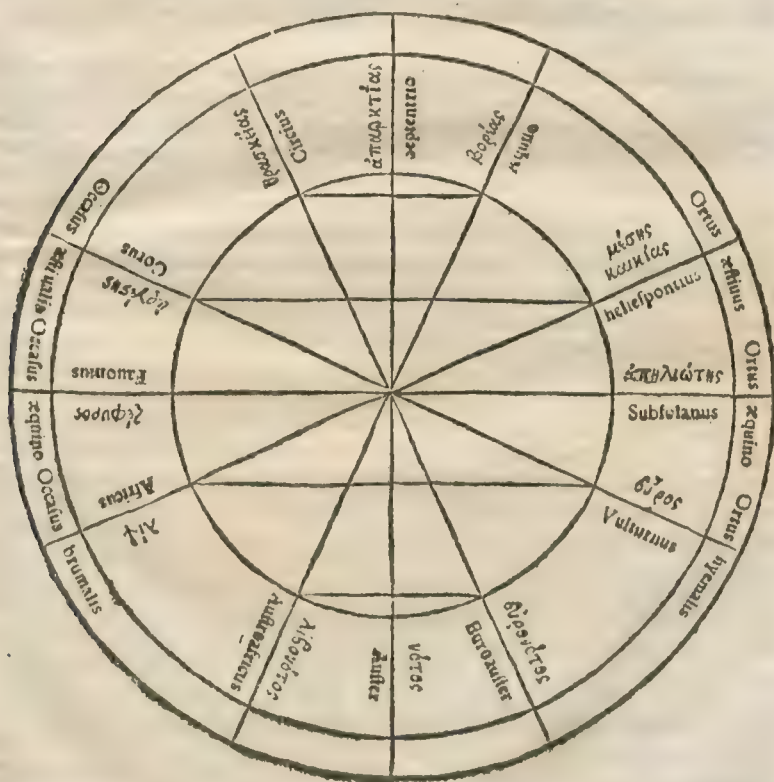
phia. Nunc autem adhuc ultra partes habitabiles ab eo signatas inueniuntur alia etiam habitata, ut Sueria, Norduegia, & alia partes ualde septentrionales, etiam in inferioribus Africæ uersus Austrum & in orientalioribus Asiæ regna longissima: ita, quod nunc nostra ætate, totus penè ambitus terræ atque maris perlustratus comperitur per mercatores, qui illuc deueniunt & reueniunt, quæ etiam uidere licebit in præfenti opere sphaerico ipsius terræ, ac in nouissimis cartis marinarijs, quarum nos plures etiam notabiles magnæ æstimationis ad manus habuimus in hac nostra descriptione. De Climatibus uide sequentem figuram.

Deuentis & mundi partibus ex quibus spirant.
Caput VII.

Veteres nauicularij duo decim uentis usi fuerunt, quatuor Cardinalibus, & octo collateralibus. Dicitur autem cardinalis uentus, qui ab aliquo cardine, scilicet Orientis, Occidentis, Meridiei uel Septentrionis spirat. Collateralis uero, qui à latere quatuor cardinum aliquo spirat. In meridiem, Austrum latini ponunt. Ex opposito in Septentrionem, Septentrionarium. In ortum uero æquinoctialem, Subsolanum. In occasum æquinoctialem, Fauonium. Quilibet illorū habet duos collaterales; nam Austroafricum habet Euroafricum uersus ortum hyemalem, & Austroafricum, uersus occasum brumalem. Septentrionarium habet Aquilonarem, uersus ortum æstiuum: Circium uero uersus occasum æstiualem. Subsolanus habet Vulturium in ortu hyemali, & Hellepontium in ortu æstiuo. Fauonium habet Africum in occasu brumali, et Corum in occasu æstiuo. Horum nomina Græca & latina subiecimus in hac obiecta figura.

Nauicularij uero recentiores triginta duos uentos ponunt. Nam Horizontem in partes 32 diuidunt inuicem æquales, imponuntq; illis nomina uentorum pro usu locorū, sicut uideri licebit in compassis ac cartis marinaris. Sunt etiam quidā peculiare quibusdā gentibus uenti, non ultra certum procedentes terminū, ut Atheniēsisbus Sciro, paulo ab Argete des flexus. Narhonenibus Circius, qui nec ad uicinam quidem eiusdem prouintia peruenit urbem, sic in Syria Syrus, in Sicilia Carbasus, in Ponto Detracidas. Sunt præterea innumerabiles, fluminibus, stagnis, aut finibus nominati, extra hos tamen ubiq; sunt duo, spiritus magis q̃ uenti nominati, scilicet aura quidem leuis motus aeris in terra & ripis, in pelago uero seu alto Altanus etc.

De longitudine locorū ab fortunatis insulis, & qualiter ea deprehenditur. Cap. VIII.

Longitudo loci siue habitationis, est segmentum Aequatoris, uel si bi æquidistantis paralleli, meridiano orientioris loci & fortunatarum insularum, quæ nunc magnæ Canariæ, meridiano inclusum. Est autem Meridianus in terra circulus per terræ polos & locum habitationis tuæ ductus, in quem cum Sol incidit, meridiem efficit omnibus sub illo meridiano habitantibus. Vnde gradus metientes arcum Aequatoris inter primum longitudinis gradum, siue primum meridianū, & meridianum qui transit per locum tuæ habitationis, gradus longitudinis tuæ habitationis uocantur. Ex hoc liquet, q̃ meridiani semper mutantur, cum ab ortu in occasum, uel contra progredimur, ad meridiem, septentrionem uel quantumuis progredimur, idem meridianus seruetur. Longitudinē autem loci uel ciuitatis sic inuenies: Considera per tabulas eclipsium alicuius notæ longitudinis, initium eclipsis Lunaris, & in alio loco uel oppido, cuius longitudo tibi ignota fuerit, obserua horam & minutū principij eiusdem eclipsis per Astrolabium, aut aliud quoddam instrumentū: uel obserua tu in uno loco, & alter aliquis in alio loco, uel orientiori uel occidentiori te, quod si initium eclipsis ex tabulis eclipsium supputatū, uel per tuam obseruationem tibi notum, & principij eiusdem eclipsis, loci ignotæ longitudinis in horis & minutis quadrauerint, ambo loca, eandem pronuncia habere longitudinē, & ideo sub uno & eodem meridiano sita, ita, q̃ inter ipsa, nulla est distantia uel differentia longitudinis. Si autem eclipsis Lunæ per obseruationē tuam plus fuerit in horis & minutis, q̃ initium per tabulas computatū, aut alium in alio loco obseruatū, aut contra, ea loca diuersos habent meridianos, & ideo diuersam longitudinē, quam sic cognoscas: Subduc numerū horarū & minutorum, minorem à maiori, & id quod remanserit, dicitur differentia temporis unius loci ab alio. Accipe igitur pro qualibet hora 15. gradus, nam qualibet hora 15. gradus Aequatoris sur-

gunt supra Horizontem, & pro quibuslibet 4. minutis temporis 1. gradū, & pro quolibet minuto temporis 15. minuta gradus, deinde adde gradus gradibus, & minuta minutis, & collectū longitudinē locorum proposito rum indicabit. Inde etiam liquet, q̃ duo loca q̃bus idem lunaris defectus, eodem conspicitur tempore, sub uno existūt meridiano. Locus porro, ubi temporis obseruatio supputatione maior acciderit, orientaliior erit reliqua quo, ut Arbilis urbs Assyriæ orientē uersus, habuit eclipsim Lunæ hora quinta, q̃n Carthago occidentē uersus hora secunda. Tribus ergo horis distant, id est gradibus 45. auctore Ptolemæo, libro primo, capite quarto. Quare etiam notandū uenit, q̃ initium eclipsis est omnibus regionibus uno momento: horæ autem numerant̃ apud orientales citius, q̃ apud occidentales, eo q̃ eis Sol citius oritur q̃ occidentalioribus, quare etiam Sol ad meridianū eorum ante appropinquabit q̃ occidentalioribus. Sic etiam omnes Coniunctiones, Oppositiones, ac aspectus luminariū omnibus regionibus uno momento contingunt, sed etiam horæ apud orientales citius numerantur, ut supra in eclipsibus. Quare errant omnes hi, qui in schedis suis minutionū, quas omni anno edunt, hunc titulū ponunt: Almanach ad poli altitudinē 49. graduū etc. cum ad polum non referant̃, sed ad meridianū, loci illius ubi eduntur. Huic ergo nostro terræ globo uiginti quatuor tantūmodo meridianos assignauimus, ita, ut q̃libet ab alio differret 15. gradibus Aequatoris, quorū numerus in Aequatore terrestri ab fortunatis insulis, more Ptolemæi, initium sumit, hoc est, q̃ quilibet per quantitātē unius horæ ab altero absit. Nam omnes eos Sol spacio 24. horarū, hoc est in die naturali transcendat necesse est. Quo fit etiam, ut quilibet locus à tuo meridiano per unum illorū meridianorū positus uersus orientem citius, uel uersus occidentē tardius, per unam integrā horam habeat ortum Solis, & ex consequenti meridiem.

De latitudine terræ atq̃ locorum, quomodo utrinus
q̃ ab Aequatore initium numerationis capientes, omni
die deprehendere illam possimus. Cap. IX.

Latitudo terræ siue habitationis, est arcus meridiani, inter Aequatorem & zenith capitis interceptus. Zenith autē capitis, est punctus qui nobis supra uerticem capitis eminet. Porro latitudo terræ semper æqualis est altitudini seu eleuationi poli supra Horizontē, quadam tamen ratione inter se differunt. Nam eleuatio siue altitudo poli, est arcus meridiani, inter polum mundi & horizontē interceptus: Latitudo uero loci, est arcus meridiani inter zenith capitiū, & Aequatoris circulum contentus. Hæc erit obseruanda omni die, Sole lucente per quadrantē simplicē uel Astrolabiū, uel aliquod aliud instrumentū, hoc modo: Accipe altitudinē Solis mediante

C

tuo ins

tuo instrumento, cum directe meridianum possederit, eam ad partem notando: Deinde uide uerum locum Solis eo die in meridie ex diario, uel per tabulas quanto certius potes: cuius loci ueri quære declinationē cū parte sua septentrionali uel meridionali per tabulas ad hoc factas, & si talis declinatio fuerit Septentrionalis, eam subtrahe ab altitudine Solis, supra notata ad partem, & patebit eleuatio Aequatoris tuæ regionis, quæ à 90. gradibus sublata, latitudinē tuæ regionis, siue eleuationē poli relinquit. Si autem declinatio Solis fuerit meridionalis, adde eam altitudini Solis meridianaæ ad partē seruata, & prodibit eleuatio Aequatoris, quæ ut supra à 90. gradibus reiecta, latitudinē regionis, siue eleuationē poli manifestabit. Idē etiam per stellam quemuis orientem & occidentē habebis, si altitudinem eius meridianā cum sua declinatione obseruaueris, & ut de Sole modo dictum est, operatus fueris. Per stellam etiam nunq̃ occidentē hoc idem inuestigare poteris: nam si eiusdem stellæ maximam atq̃ minimā acceperis eleuationem meridianā, & ambarū simul coniunctarū medietatē acceperis, ipsam poli sublimitatē, quæ semper eadem est, cū dati loci latitudine, tandem inuenies. Hos demum gradus latitudinis in hunc nostrum terræ globum, per circulos parallellos Aequatori æquidistantes uersus utroq̃ polos de 10. in 10. gradus distinximus, quorū tamen singuli gradus latitudinis per quandā scalam graduū in occidente, apud fortunatas insulas, cū numeris suis adiecimus. Nam & hac in re gradus tam longitudinis q̃ etiā latitudinis ad impositionē nouorū Hydrographorū, in hoc nostro opere nouo ordinauimus, nam ad manus fuere chartæ marinariæ optimis characteribus conscriptæ, & nouæ, magni ualoris & precij, quarū etiam loca Meteoroscopijs, quantū potuimus, concorditer locauimus. Nam uidemus à Ptolemæi libro nomina mutata, & uix dici potest, q̃ incognita sit nostra Germania, propter mutatas urbes, gentes atq̃ nomina. Et possent profecto principes Germani, nulla re magis nomini Germanico consulere, quàm si huc publice uniuersi, & priuatim singuli animū adijcerēt, ut q̃ fieri posset diligentissime obseruarent cum longitudinis tum latitudinis Germaniæ gradus, uel etiam Europæ totius, uniuersi enim orbis descripti onem iustissimā ac nouā tradere difficilimū fuerit: atqui patriæ suæ quisq̃ facillime longitudinis & latitudinis deprehendere poterit gradus, ubi harum rerum doctos sibi adhibuerit uiros. Hoc enim præcipuū est Imperatoris, & ueri principis uiri munus, quod Strabo multis cōmendat nomini bus. Iulius Cæsar, Hispaniam ac Galliā à se deuietas, memoriæ æternæ tradidit. Octa. Augustus omnē terram à se habitatam recensuit, ut in Euangelio Lucam testatū etiam uidemus: Exiit inquit edictū à Cæsare Augusto, ut uniuersus describeretur orbis etc.

Qualiter uniuscuiusq̃ loci aut oppidi situs, qui in abaco regionum isto ponitur, in globo terræ inueniendus sit.

Caput

x.

Locum

Locum, cuius situm in globo terræ scire cupis, quære infra in abaco regionum, nam primus numerus in gradibus & minutis ad sinistrā, numerus lōgitudinū est; secundus uero numerus in gradibus & minutis, est numerus latitudinū locorū ibidem positorū, quibus habitis, quære eundem gradum latitudinis tui loci in gradibus latitudinis globi terræ apud fortunatas insulas, eundē gradum ducendo sub armillam meridianā mobilē, & ex directio eiusdē gradus latitudinis fac signaturā cum atramento ad circulum meridianū mobilem: Deinde quære numerū graduum longitudinis eiusdem loci inter gradus Aequatoris, eum ducendo sub eundem circum meridianū mobilem, & globum ita inuariatum custodi, nam in tali situ, ostēdet tibi nota prius facta in circulo meridiano mobili, situm tui loci in globo directē sub tali nota positi.

Quomodo Globus Cosmographicus ad sitū & dispositionē orbis terræ aptandus sit. Cap. XI.

Loca globum ad planum Horizontale, & applica compassum horariū quadrangulārē meridiano mobili, alucum cum globo huc & illuc uertendo, dum magnes directē super signo suo immobili constitierit, quoniā tūc habebis quatuor mundi cardines iuste positos: Deinde aluco stante, subleuabis circulum meridianū mobilem cum polo Arctico, in parte Septentrionali supra horizontē, donec numerus graduū latitudinis uel eleuationis poli loci tui in globo notati in occidentali parte globi positi, tuæ latitudini supra horizontē æquetur, quo facto, uolue globū huc & illuc, quoad locus tuus directē subiaceat armillæ meridianæ mobili, nam tunc habebis globū tuum terræ iuste dispositū ad situm tuæ habitationis. Postea uide cardines quatuor mundi, uide etiam regiones & ciuitates, quæ posita sint à tuo loco, uersus ortum, occasum, meridiem uel septentrionem, & generaliter sic uidebis qui tibi sint Antipodes, qui Perioeci, Antoeci, Perisoi uel Amphisoi. Dicunt autē Antipodes, hi qui nobis ē diametro uersigia obuertunt, & similē cœli uerticem semper: æque ut nos: uident, & cū illis nihil cōmune habemus, sed cōtraria omnino: quia cum nobis Sol æstatem efficit, illos dura hyems opprimit; & cum apud nos dies agitur, Antipodibus nox efficit, contra, quando illis dies est, nobis nox redditur. Quando nos diem agimus longissimū, apud illos nox lōgissima, breuissimaq; dies statuitur. Hoc idem uerissimū ille Strabo, autor nō pœnitendus confirmat, dicens: Antipodes inter se quodāmodo nesci esse nō sumus, de quibus lege etiam Pliniū naturalis historiæ libro secundo capitulo 57. & oēs ferē Geographos. Perioeci siue circūcolæ, sunt qui sub eodem meridiano, eodemq; parallelo circulo manent, cumq; illis cōmunia ferē omnia habemus, quoniam eandē simul zonam incolimus, & paria nobiscū agunt annitēpora, hyemem, æstatem, autumnū & uer. Pariter dierū nocturnūq;

diuerſitates, hoc eſt incrementa & decrementa, & huiusmodi alia. Hoc tamen diſcriminis eſt, quod cum Sol nobis diem efficit, apud illos nocte eſſe ratio ipſa demonſtrat: tamen nō eodem temporis momento occidit nobis Sol, & illis oritur. Antoeçi ſiue Anticolæ dicunt, qui in eodem circulo meridiano noſtro lateri aſtant, latitudinē auſtrinam, latitudinē noſtræ æqualem, cōſimiliter æqualem longitudinē habentes, qui etiam paria nobiscum tempora agunt, ſed nō pariter. Perilſcij, qui ſub polis mundi conſtituti ſunt: ita dicti ratione umbræ, quia illis molarū more per mediū anni circulum umbra circūuoluitur. Amphiſcij uero dicuntur manentes ſub æquinoctiali circulo, quos Sol quatuor umbris uerberat.

De diſtantijs locorum in globo terræ inueniendis uia Geometrica. Caput xii.

In re menſuranda oportet menſuram notioſiorem eſſe re menſuranda. Sic ad quemcūq; quantitātē metiendam, oportet præſupponere aliquā quantitatem menſuræ cognitā. Verſus ſunt de hoc.

Ex granis digitus quatuor formabitur unus,
Et quater in palmo digitus, quater in pede palmus,
Quinq; pedes paſſum faciunt, paſſus quoq; centum
Viginti quinque ſtadium dant, ſed miliare
Octo dabunt ſtadia, at duplatum dat tibi leucam.

De iſtis autē miliaribus de quibus hic ſit mentio, ſentiendū eſt, q̃ ſint Geometrica miliaria, quorū unumquodq; eſt ex mille paſſibus, hinc enī miliare dictum eſt, q̃ mille paſſus cōplectatur. Miliaria uero uſitata apud alios & alios, aliam & aliam habent menſurā. apud Italos enim breuia ſunt, & ut plurimū cum miliaribus Geometricis cōcordant in longitudine, ſed apud Alemannos longiora ſunt, quorū unū ex quinque & medio ſerē, imō aliquando ex ſex Geometricis miliaribus conſtat. Apud Suecos autem & Danos adeo longa ſunt, ut unum ex decem ſerē Geometricis perficiat. Stadium etiam apud diuerſos gentes, alterius et alterius eſt lōgitudinis. Nam licet Theodoſius 700. ſtadia dixerit ſub eſſe uni graduī, tñ Ptolemæus certiffimo experimēto 500. tantum ſtadia uni graduī in Coſmographia ſua correfpondenter assignauit, quo ſit, ut ſtadia Theodoſij minora ſint ſtadijs Ptolemæi, nam quinque Ptolemæi tam longa eſſe oportet, q̃ ſunt ſeptē ſtadia Theodoſij. Quo loco nō poſſum reticere quod à quodam ſtudioſo aliquando harum rerum audire memini, ille enim exiſtimabat nō abhorſſere nimium à ſimilitudine ueri, quod ex nō recte ſcriptis notis numerorum in Græcis codicib. hæc incōuenientia doctrinæ Prole. & Theodoſij extiſſet. Nam apud Græcos litera φ norari 500. litera autem ψ 700. Pro hoc autem ſeuiffimo momento illā potuiſſe ſcribi. Sed de hoc relinq̃ lectorib. iudiciū. Iſta tamen correfpōdentia ſtadiorū unius gradus, intelligitur ſub æquinoctiali

ætiali, aut meridiano, seu quocuncq; circulo magno, & nō quocūq; alio cir-
 culo in globo terræ imaginato: Nam circulo minori minus in terra respō-
 det, unde uni gradui in tropico Cancrī, non correspōdent tot stadia, quot
 uni gradui sub æquinoctiali, nec uni gradui sub circulo Arctico correspō-
 det tantum, sicut uni gradui sub tropico Cancrī, aut æquinoctiali. Hæc au-
 tem correspondentiā intelligitur per duas rectas lineas, à centro mun-
 di ad primum mobile protensas, id enim spaciū lineale, quod per
 eas in superficie terræ intercipiūt, & in spacio quod cœlo claudunt, corre-
 spōdere dicimus. Nota autem, q̃ miliare Teutonicū ex 50. longitudinis
 bus agrorum constare dicunt. Agrum autē ex 32. perticis, sed perticam ex
 15. pedibus siue passibus tribus. Vnde miliare Teutonicū ex 5760. passi-
 bus constat. Sic apparet, q̃ miliare Teutonicū perficiatur ex quinque milia-
 ribus Geometricis Theodosij, & 19. uigessimis quintis unius, quæ sunt qua-
 si 4. quintæ. Ex quo etiam cōcluditur, q̃ 46. stadia & $\frac{2}{5}$ unius Theodosij
 perficiant unum miliare Teutonicū. Inde cōsequenter infertur, q̃ uni gra-
 duī in cœlo sub æquinoctiali respōdeant 15. miliaria Teutonica, & cum
 hoc 1100. passus, patet. Nam uni gradui subsunt 700 stadia, quodlibet sta-
 dium cōstat ex 125. passibus, unde uni gradui subiacent 87500. passus, sed
 ex 5760. passibus perficitur unum miliare Teutonicū, quare ex 87500. pas-
 sibus diuisis per 5760. cōsurgunt 15. miliaria Teutonica, & cum hoc in res-
 siduo manent 1100. passus, qui sunt 288. ualent $\frac{1}{5}$ ferē unius miliaris Teu-
 tonici. Ita ergo uni gradui circuli magni in cœlo subiacent in terra 15. mi-
 liaria Teutonica, & una quinta unius ferē. Sed pro illa parte residua, ut fa-
 ciliior esset in integris numeratio, quidam sedecimū posuerunt miliare. Itē
 Alfraganus differentia octaua in mensuris suis dicit miliare ex 4000. cubi-
 tis cōstare, sed cubitus eius, ut ratione numeroꝝ suoru quos circa diame-
 trum terræ ponit, extrahitur. 2. passibus & $\frac{1}{5}$ unius ferē Theodosij constare
 uidetur. Sic ipse dicit uni gradui in terra 56. miliaria & $\frac{1}{5}$ unius ferē subes-
 se, sed unū de suis miliaribus ex 12. stadijs geometricis Theodosij & $\frac{1}{5}$ uni-
 us ferē, siue 41. passibus apparet constare. Ex hijs aperte constat, q̃ quan-
 diuersi diuersimodas ponant miliarium numerationes uni gradui correspon-
 dentiū, tamen omniū eoru prima mensura miliaris alia est & alia, hi qui-
 dem breuiora, alij habent miliaria longiora. Cum itaq; distantia itinerari-
 am directam duorum locorū scire optas, colloca primū eoru loca ad glo-
 bum eo modo quo doctus es in capite precedente, postea extende pedes
 circini secundum intercapedinē locorum, & eo inuariato, ipsum transfer
 super Aequatorem globi, & quot ibidem gradus intra pedes circini cōpu-
 taueris, tot erūt gradus circuli magni transeuntis per dicta loca. Hos itaq;
 gradus multiplica per 500. stadia, & locorū distantia in stadijs Ptolemai-
 cis, sese in promptu offerunt, uel per 700. stadia, & emerget distantia eadē
 in stadijs Theodosij, uel per 60. & sient geometrica aut Italica, aut per 15.
 & sient Germanica. Quisquis igitur præter hanc normā aliam quoq; co-
 gnitionem cōcipere uoluerit, illum ego ad quatuor ultima problemata se-

cundilibri, quæ Ioannes de Monte regio, super magna compositione Pro-
lemæi, quam Almagestum uocant, conscripsit, remitto. Quod opus breui
fauentibus superis, in lucem dare est animus, ut studiosi nulla nō in parte
honestæ studia nos promouere intelligant. Nam etiam sicut descriptio terræ
& locorum in plana superficie regulariter fieri nequit, ita nec intercape-
dinum regularis mensura in eadem assignari potest. Nam hī qui chartas de-
scribunt Germaniæ, uel quod maius est Europæ, superficiē terræ suppo-
nunt planam, qualis nō est, ut supra capite primo ostensum est. Modus eti-
am reperiendi distantias locorū, qui inter utilitates Astrolabij circūferuntur,
cum suo autore deridendus est. Quia si ad arcus refertur, absurdus, nō em
arcus in arcum, sicut linea recta in rectam duci possunt; si ad cordas siue ad
sinus, à ueritate alienus. In unico tantum casu aut sibi simili, duo quadrata
finuum aggregata, quadratum cordæ, non tamen sinus locorum distan-
tiæ cōstituunt, sed hic casus nihil ad mentem autoris præfati.

SECUNDA PARS.

PRINCIPALIS HVIVS OPVSCV,

LI, DE GENERALI AC PARTICVLARI DI-
uisione nostræ habitabilis, secundū recentiores
cum Geographos tum Hydrographos,

De generali diuisione terræ.

Caput I.

Terræ moles cum ab Oceano tanq̃ ingens quædam insula circunda-
tur, quæ & si unica sit, in tres tamen partes uetustiores illam distinxe-
runt, quarum primā Europam septentrionalē, nostram; secundā Africam
meridionalem, à nobis; tertiam uero Asiam orientaliorem, à nobis uoca-
uere. Europa ab Asia separatur per Tanaim fluuium, paludes Meotides,
mareq̃ Euxinum. Africa seiungitur ab Europa per mare Mediterraneū.
Asia uero ab Europa per terminos prius expositos, separatur & ab Afri-
ca, Isthmo Iudaico & mari rubro. Europa ab occidente mari Atlantico, &
Septentrione Britannico, ab oriente Tanai fluuiio, Meotide palude, & ma-
ri Pontico, siue Euxino, à meridie mari mediterraneo, quod nostrū est ma-
re, clauditur. Africa ab occidente mari Atlantico, à meridie Oceano Ae-
thiopico, à septentrione mari mediterraneo, ab ortu Isthmo Iudaico ac Si-
nu Arabico. Asia quæ cæteras magnitudine & opibus uincit, ab occiden-
te habet eosdem terminos quos Europa, & Africa, à septentrione termina-
tur Oceano Scythico, ab oriente orientali Indico, à meridie meridionali
Indico

Indico & rubro. Non solum autem prædictæ tres partes nunc latius sunt
lustratæ, uerum & alia quarta pars uisa & partim lustrata, quam recentio
res Brasiliam appellarunt, sitam uersus polum Antarcticum, longo tra
ctu ultra tropicum Capricorni, quæ nondum plenè cognita est. Ameri
cus tamen Vesputius, maritima loca Indiæ superioris ex Hispanijs nauis
gio ad occidentem perlustrans, eam partem quæ superioris Indiæ est, cre
didit esse insulam, quam à suo nomine uocari instituit. Alij uero nunc re
centiores Hydrographi, eam terram ulterius ex alia parte inuenerunt esse
continentē Asiæ, nam sic etiam ad Moluccas insulas superioris Indiæ per
uenerunt. Hanc cōtinentem Asiæ superioris portionē extra Ptolemæum,
ante nostra tempora, ab Marco Polo Veneto, & alijs quāplurimis lustra
tam legimus. Petrus etiam Cardinalis Cameracensis, in eo libro quē de
immagine mundi conscripsit, capite 19. ponit: q̃ Oceanus qui extenditur in
ter fines Hispaniæ ulteriores, id est Africæ, à parte occidentis & inter prin
cipium Indiæ, à parte orientis, non est magnæ latitudinis. Nam expertum
est, q̃ hoc mare nauigabile est paucissimis diebus, si uentus sit conueniens
& ideo illud principium Indiæ in oriente non potest multum distare à fi
ne Africæ, hac ille. Hoc idem uidetur sensisse Plinius libro secundo natu
ralis historiæ, capite 69. Aristoteles etiam in libro de admirandis in natu
ra auditis, de illis scriptum ita reliquit. Trans Herculis columnas in eo ma
ri quod Atlanticum dicitur, inuentam quandam insulam à Carthaginen
sium mercatoribus olim fuisse inquirunt, à nullis ante id temporis habita
tam, præterq̃ à feris, & propterea siluestrem admodum & multis refertam
arboribus: alioqui fluminibus plurimis ad nauigandum aptissimis proflu
nam, ac incredibili quadam omnium rerum nascentium ubertate profu
entem, sed remotam à continenti plurium dierum nauigatione: ad quam
cum nonnulli Carthaginensium mercatores forte accessissent, capti q̃ eius
loci fertilitate ac aeris clementia, ibi sedem fixissent: cōmotos ob id Car
thaginenses ferunt, statim consilio publico decreuisse, morte indicta, ne q̃s
posthac illuc nauigare auderet, & qui iam serant iussisse statim interfici, ne
ipsius insulæ fama perueniret ad alias nationes, submitterentur q̃s alicui
fortiori imperio, ac fieret quasi oppugnaculum quoddam aduersus eorū
libertatem. Proinde compertum est ex obseruatione eclipsidis, quæ fuit in
mense Septembri Anno salutis 1494. eandē Hispaniam insulam quinq̃
fermè horarum spacio ab Hispali, quæ Sibia est distare, hoc est gradibus
75. ferè. Cuius insulæ medium continet in poli altitudine 21. circiter gra
dus. Nauigatur autem spaciū illud ferè in 40. diebus. Altitudo continen
tis oppositi, cui S. Marthæ nomen indiderunt, circiter graduum est 11. Da
rieni uero terra, & Sinus de Vraba gradus quasi tenent 5. ferè in altitudi
ne polari, unde longissimo tractu occidentem uersus ab Hispali terra est,
quæ Mexico & Temistitan uocatur, in superiori India, quam priores uoca
uere Quinsay, id est ciuitatem cœli eorum lingua.

Europæ

EVROPAE PARTI

TICVLARIS DESCRIPTIO.

De Insulis Britannicis.

Caput II.

Hybernia, quæ & Irlandia insula. ab hyberno tempore appellata, maxime pabulosa, nullum animal noxium gignit, apes non habet, multum fertilis, subest gradibus 10.0.54.0.

Anglia, quæ & Albion. insula Britannica, olim eam inhabitauerunt Gigantes, populus intrepidus in bello, optimi quæ sagittarum, lupos non gignit, nec illatos nutrit, idcirco uagum pecus & sine custode securum. Eius præcipua ciuitas est Cantuaria, quæ apud Ptole. ex coniectura Dauernum uocat, subest gradibus 22.30.52.10. Huc ad nauigat ex Callas ci. Flandriæ.

Scotia, pars septentrionalior Albionis insulæ, tenui freto siue fluuio ab Anglia dirempta. Natura inuidi & contemptores cæterorum mortalium, plus nimio nobilitate suam ostentantes, mendaces, nec pacem colunt ut Angli, mendicantes circa diuorum templa, lapides in elemosinam prætereuntibus colligunt ad usum ignis, nam lignis caret, habet ciuitates præcipuas S. Andreas 16.15.57.50. S. Ioannes 15.40.59.15.

De Hispania,

Caput

III.

Hispania maxima Europæ portio, & prima regio ad occasum inter Africam & Galliam iacens, Oceani freto & Pyreneis montibus clauditur, terra optimis comparanda. Frugum ibi copia, ut non ipsi populi tantum, uerum etiam Italiæ ad cunctarum rerum abundantiam sufficiat. Sales ibi non coquunt, sed effodiunt. Minus certe nulla feratior terra, femina eorum res domesticas agrorumque culturas administrant, ipsi uero armis inserviunt & rapinis, hosti obuiant cantando Breui utuntur ueste ac ut communiter nigra. Diuisa quondam fuit in ulteriorem & citeriorem. Citerior eadem Tarracensis ad Pyreneam usque iuga pertenditur. Vterior in duas per longitudinem prouincias, Bethicam & Lusitaniam diuiditur. Superioribus uero annis in quinque regna diuisa. In Castelle. Arragonem, Portugalliam, Nauarre, & Granate. Castelle siue Legionis Tarracensis Hispaniæ portio, habet præcipuas ciuitates. Toletum 10.40.37.0 Salamanicam, à Ptole. Salmantica 7.20.38.20. Arragonia, Tarracensis pars, habet præcipuam Saragossam ciuitatem sub gradibus 18.10.40.40. Portugallia, Lusitania olim dicta, nobile regnum, cuius solertia factum est, ut ab Hispania in Indiam hodie nauiget: cuius ciuitates Lysibona, apud Ptole. Obolippen, ab alijs Vlixbona, ab Vllise dicta, sub gradibus 5.0.35.40. Portugallia ex con-

iectura

iectura à Ptolemæo Lauara 6.0. 39.5. Nauarre Tarraconensis pars, cuius ciuitas præcipua Pampilona, à Ptole. Pompelona, sub gra. 15.40. 42.0. Granate, quæ Betica est, præcipuas ciuitates habet Granatum, à Ptole. forte Illipula magna 9.40. 34.20. Corduba 7.50. 34.25. Sibilis, Ptole. uidetur Ispalis, sed quibusdam Macharana 7.30. 35.0. Gallitiæ Tarraconensis portionis ciuitates Compoftellum, à Ptole. ut coniectura capere possumus. Flauitū brigantiū 7.0. 42.15. Cathalonix, Tarraconensis portiois ci. Valentia 14.38. 36.10. Tarragona à Ptole. Tarracon. 18.30. 38.20.

De Gallia siue Francia.

Caput IIII.

Gallia post Pyreneos montes sequitur, inter Hispaniam Germaniamq; & duo maria, Oceanum & mare nostrū sita. Est enim triplex Gallia. Tonsa siue togata, quæ & Cisalpina dicitur, sed Italiæ finibus includitur. Comata cognominatur omnis Transalpina Gallia, eam in tres prouincias à tribus populorū generibus historici diuiserunt. Belgicam uidelicet Celticā & Aquitanicam. Augustus uero eam quadrifariā diuisit, addita Lugdunensi. Amianus in multiugas prouincias diuidit, utpote, qui primam & secundam Lugdunensem, & primam & secundā Aquitanicam faciat. Braccata quæ & Narboneñ, dicitur, hæc est quæ Rheno fluuiō adiacet, & pro maiori parte lingua utitur Teutonica. Gallia igitur à candore populi appellata, ueræ pictatis obseruandissimi, liberales artes multis curæ existūt, quod Gymnasia, & præcipue id quod Parrhisijs est, demonstrāt. Terra hominum, frugumq; ferax. Gallia etiam Francia, à Francis Germaniæ populis, à quibus olim ferè tota subacta est, dicitur. Nunc in multas prouincias diuisa, ut sequitur. Vasconia, Aquitanicæ Galliæ portio, præcipuam habet ci. Burdigalam sub grad. 18.0. 44.30. Armonica Aquitanicæ Galliæ portio est. Languedochia siue Tholosana, olim Braccata, Narboneñsis Galliæ pars, habet ci. Tolosa 22.10. 42.50. Narbona 23.30. 42.0. Mons Pessclanus, Ptole. Agatha 24.30. 42.50. Parpiano 23.30. 41.15. Prouintia, Narboneñ. portio, has præcipuas habet ci. Arla, à Ptole. Arelatum colonia 25.50. 42.45. Marsilia, Ptole. Massilia 26.30. 42.5. Delphinatus Narboneñ. Galliæ partis ci. Vienna 26.0. 45.0. Aueniona 25.45. 43.15. Sabaudia, siue Sophioyæ Narboneñ. Galliæ ci. Lugdunū, Lyon 26.0. 45.15. Geneuora, Geniū uulgo 28.0. 45.45. Burgundiæ Lugdunē. Galliæ ci. Digion 25.45. 47.0. Turoniæ Celticæ Lugdunē. Galliæ ci. Aurelia, Orliens uulgo 22.0. 47.30. Turonia, Tors uulgo 20.15. 47.30. Franciæ Celticæ Lugdunē. Galliæ ci. Parrhilius, à Ptole. iuxta coniecturā Lucoticia 23.0. 48.30. Campaniæ Belgicæ Galliæ ci. Cathalanū, Chalon uulgo 25.30. 48.30. Britannix Lugdunē. Galliæ ci. Nantes 18.15. 47.15. Normandiæ Galliæ Lugdunē. ci. Rothomagus, uulgo Roan 21.30. 49.30. Pichardiæ Belgicæ Galliæ, modo Germaniæ portio. Flandriæ Belgicæ

giæ Gallia, modo Germaniæ ci. Gandanũ, uulgo Gendt, à Ptole. ex coniectura, Taruanna 25 30. 51 15. Calas 24 0. 51 55. Hannonia Belgicæ Gallia portio est. Brabantia Belgicæ Gallia, modo Germaniæ ci. Antuerpia, uulgo Antorff 26 15. 51 15. Bruxella, uulgo Brussel 26 15. 50 50. Lotharingia Belgicæ Gallia, modo Germaniæ ci. Metis, uulgo Metz, à Ptole. Mediomatrices 28 30. 49 10. Treueris, Ptole. Augusta Treberorum 29 0 49 45. Vuestria Belgicæ Gallia, nunc Germaniæ portio. Iuliaci Belgicæ Gallia, modo Germaniæ ci. Aquisgranũ, quæ & Corionallũ, uulgo Ache, à Ptole. Vegerra 28 45. 50 55. Heluetiorũ Belgicæ Gallia, modo Germaniæ ci. Constantia, Ptole. Ganodurũ 31 30. 47 30. Turegum uel Tigurinus pagus, uulgo Zurich 31 0. 47 0. Alsatia, Belgicæ Gallia, nunc Germaniæ portio, uino eximio nobilis. Germaniæ superioris, Belgicæ Gallia ad Rhenum ci. Basilea, à Ptole. ex coniectura, Augusta rauricorum 29 45. 47 45. Argentina 30 15. 48 45. Spira, à Ptole. Neomagus dicta, 31 30. 49 15. Vuormatia, iuxta cõiecturã, à Pto Ruffiniana 31 20. 49 40. Montuntia, à Ptole. Mocontiacum, uulgo Mentz 31 15. 50 15. Germaniæ inferioris Belgicæ Gallia ci. transrhene, Confluentia 30 15. 50 20. Colonia, Ptole. Agrippinenses 29 45. 51 0. Campena Frisiæ, uulgo Camperen 28 30. 52 50.

De Germania magna.

Caput v.

Germania Europæ regio amplissima, tota septentrionalis, à Gallis olim Rheno flumine diuisa fuit, à Rhetis & Pannonibus Danubio, à Sarmatis Dacisq; mutuo metu & montibus separata, cætera Oceano ambiente. Hodie extra hos fines, Rhetiam, Vindelicã. Noricam & superiorem Pannoniã, Alpes, partemq; Illiriã, & usq; ad Tridentina claustra Germania obtinet. Belgarũ quoq; ferè tota natio Gallici quondã iuris, omnisq; Rhenus in Germaniã nomen, linguamq; cõcessit, ut iam se Gallos dici nesciãt, si audiant, indignant. Helucti quoq; in Germaniã nomẽ & linguã, labente tempore, trãsiere. Itaq; magnã Gallia transalpinã partẽ ipsa Germania sibi uẽdicauit. Pruthenos, ferocissimã gentẽ, & idolis deditã intra tricetesiũ annũ ex infidelium manibus milites Teutonici ui & armis rapuerũt, ubi & lingua Teutonica introducta est, & Christi cultus genti imperatus, unde habitata ad primeuos illius terminos consideratione, uidebitur certe illa sibi ferè plus soli extra usurpasse, q̃ intus prius continebat. In duas partes uelut ab initio tota Germania diuisa fuit, ut quæ Alpibus propinquior est, superior sit Germania appellata, altera ad Septentrionem atq; Oceanum uersa, inferior. Durat hæc partitiõ sub Alemaniã appellatione (quæ à Lemano, qui & lacus Lozamiæ hodie nominat, ut aiũt, lacu est) in hunc usq; diem, prouincias tam hæc q̃ illa multas habent inter quas quatuor dũtaxat populorum nomina mansere. Saxonũ, Frisonũ, Sueuorũ, & Marcomanorum

norum, quos *Meribern* uocāt. *Germania* hodie regio adeo amena est, adeo
 pulcherrimis nitidissimisque urbibus, castris & pagis passim exornata &
 exulta, ut nec *Italia*, nō *Gallia*, nō *Hispania* ipsa cedat, cœlū satis clemens
 habet, campi fertilitatem optandā. Sunt colles aprici, nemora opaca, fru-
 mentorum abundantia, uisiferi montes, clarissimi amnes, *Rhenus*, *Danubius*,
Moganus, *Albis*, *Neccharus*, *Sala*, *Odera*, & multi alij fluij limpidi-
 ssimi, totam terrā rigantes. Quid qđ precia rerū nō magis extenduntur
 in *Germania*, qđ alioquin uel in *Italia*, uel in *Hispania* regionibus fertilissimis?
 Sunt *Germanis*, quod nemo negare queat, ingenia nouis subinde inueni-
 endis disciplinis prompta, feliciq; machina illa bellica, quā *Bombardam*
 hodie uocant, nōne *Germanorum* inuentū est? Atqui illud prisco maiorū no-
 strorū ingenio tribuendū: qñquidem semper *Germani* armorū gloria, ex-
 teras gentes longissimo interuallo post se reliquerūt. Inuentū nostrū est *Cal-*
cographus, qđ nihil unq; uilius uidit humanus oculus. Ad quē enim hactē-
 nus nō redierit tantæ felicitatis fructus? *Literæ* latinæ, Græcæ & Hebraicæ,
 qđ hodie tam florent, cui acceptū referemus: nōne *Germanis* & præterea in
Architectura, itemq; in pictura, nullis unq; gētib; inferiores inuenti sunt
Germani. Sed iam regiones eius recēlebimus. *Scelandia* ultima *Germa-*
norum insularis tellus sub gradibus est 25 0. 52 0. *Hollandiæ* ci. *Traie-*
ctum, uulgo *Vtricht*, *Ptole.* *Lugodunum* æstimatur 27 15. 52 20. *Cis-*
rhenane magnæ *Germaniæ* ci. *Churia*, uulgo *Chur*. 32 0. 47 30. *Dauen-*
tria *Vuestfalæ* 29 0. 52 30. *Rhetia* tenet *Algeā* & *Brilgeam*, cuius ci. *Fri-*
burgum 29 0. 45 40. *Sueuiæ* superioris ci. *Augusta Vindelicorum* 34
 0. 48 5. *Sueuiæ* inferioris ci. *Ulma* 33 0. 48 30. *Nordlinga*, à *Ptole.* puta-
 tur *Aræ Flauia* 33 50. 48 50. *Ducatus Vuirtenbergen* subest *Sueuiæ*,
 sic similiter *Marchia Badena*. *Comitatus Palatini* habet ci. *Heydelber-*
gum, iuxta *Ptole.* cōiecturā *Budoris* 32 0. 49 30. *Bauariæ* ci. *Amberga*
 34 0. 47 15. *Monachū*, à *Ptole.* *Abudiacū*, uulgo *Munchen* 35 0. 47 50. *Sal-*
zeburgū 36 30. 47 30. *Parauia*, *Ptole.* *Beodurū*. 37 20. 48 25. *Ratisbona*,
 à *Ptole.* ab æstimatiōe *Artobriga* 35 40. 49 0. *Ingoldstadiū* literarū gym-
 nasium celeberrimū 34 45. 48 30. *Aichstodium*, uulgo *Aysiet* 34 40. 48
 50. *Athesanæ* prouinciæ & *Tyrolen*. ci. *Tridentū*, uulgo *Trient* 33 45.
 45 5. *Carinthiæ* ci. *Villachum*, à *Ptole.* forte *Vacorum* 37 25. 46 10.
Croaciæ ci. *Agarana* 39 20. 45 15. *Styriæ* ci. *Greza*, *Ptole.* *Sauaria*. 40 5.
 46 50. *Austriæ* ci. *Vienna*, à *Ptole.* forte *Iulio bona*, florentissimo studio
 celebris sub grad. 40 40. 48 10. *Vngariæ* ci. *Buda*, uulgo *Ofen*, à *Ptole.*
Salna 43 0. 46 50. *Franciæ* orientalis, quæ & *Franconia*, habet ci. *Fran-*
cophordiā, olim *Vsiperes* ad *Moganum* fluuiū 31 40. 50 10. *Herbipolis*
 uulgo *Vuirzpurk*, à *Ptole.* putatur *Artaunum* 33 30. 49 50. *Caroloſta-*
dium patria mea 33 25. 50 0. *Babenberga*, à *Ptolemaeo* *Graucionarium*
 æstimatur, locus ualde amenus & frugifer 34 30. 50 0. *Norici* ci. *No-*
ribergum, *Segodunum* apud *Ptole.* centrum ferē totius *Germaniæ*, urbs
 præclarissima. Huius urbis laudes, quia nostrā mediocritatē superare ui-
 dentur

deni, ideo cupidū lectorē, uel ad Chunradi Celtis, uel ad Eobani Hessi po-
etarū descripiōes remitto. Qui duo, ut sunt incorrupti rerum laudatores,
ita urbem hanc, tanq̃ in speculo plenissime contuendā nobis p̃posuerūt.
Quum uero uaria sint urbis huius ornamenta, quibus exteri nō raro in ad-
mirationem capiuntur, duo tamen sunt, quibus summā sibi, iure equidem
meritissimo, laudē usurpare poterit, nempe, & quod una est, quā istoc tur-
bulentissimo tempore, exulantes alioqui Musas, tanq̃ in sinu suo placidif-
simo fouet: & quod omēs fortunas suas pro ruderibus duxerit hactenus,
propter Christum, quibus laudibus, equidem in terris, nihil unq̃ accedere
potest maius, est sub gradibus 34.40.49.30. Boemiæ ci. Praga, Ptole. Ca-
lurgis 38.20.50.0. Morauia ci. Olmuntza, à Ptole. iuxta cōiecturā Ebus-
rum 41.0.49.30. Schlesia ci. Gorlitium 39.5.50.50. Vuratislauia, à Pto-
le. Budorgis 41.20.51.5. Hassia ci. Marcheburgū, forte Amasia à Ptole.
32.10.51.0. Cassilia, uulgo Cassel, à Ptole. Stereontū 33.10.51.30. Thu-
ringia ci. Erdfordia magna, studio uniuersali celebris, à Ptole. forte Bicur-
gium 35.0.51.10. Misnia ci. Lipsigum, Gymnasio literarū multū cele-
bris 36.30.51.30. Vuestphalia ci. Padeborna, uulgo Palsborn, à Ptole.
Teuderū iuxta cōiecturā 32.20.52.0. Monasteriū, uulgo Munster, à Pto-
le. forte Mediolanium 32.0.52.5. Saxonia ci. Magdeburgū, à Ptole. Me-
souium 36.10.52.20. Brunschuiga, Ptole. Tulisurgū 34.40.52.40. Vuit-
tenburga, Ptole. Callægia dicta. Gymnasio florentissimo clara, ad Albim
fluium sita. Viros alit complures, non tam Christiana pietate, q̃ uaria
etiam literarum eruditōe insignes. Nam honestas disciplinas omnes, quas
cum Græci, tum Latini rerum scriptores, ad posteros transmiserunt, aut
callent, aut admirabili studio, ut sciant, laborant. Illic Theologiæ studium
purissime iuxta Christi spiritū tractatur, subest gra. 36.50.52.0. Premis, uul-
go Bremen, à Ptole. Fabiranū æstimatur 32.10.53.40. Luneburgū 34.45.
54.5. Lubedum 35.20.54.50. Marchia Brandeburgē ci. Brandebur-
gum 37.20.52.40. Berlinū 38.30.52.50. Phrisia ci. Groninga 29.50.53.
15. Mechelburgē. ducatus ci. Kostochnū à Ptole. Laciburgū 37.10.54.
36. Pomerania ci. Stetinū 40.20.54.0. Selandia insula ci. Copenha-
gna 42.30.57.0. Holfatia & Dania, q̃ & Cimbrica, Cheronesus est, ci.
Hamburgum, à Ptole. Treua 34.10.54.30. Schlesuuigum 35.25.55.53.
Schondia q̃ Schondenmarchiam uocant, eam Plinius Scandia scribit, ha-
bet regiones multas, quarū Ptole. nec meminit. Veteres eam inhabitabilē
concluserunt propter frigus, quemadmodū propter calorē regiones sub
torrida zona. Hac autem nostra tempestate multum inhabitant hæ regio-
nes. Sunt autē sub Schondia hæ regiones. Suecia habet præcipuas ci. Sto-
kholma 59.0.61.0. Vpsalia 57.0.62.30. Norduegia, id est Septentriona-
lis uia, habet ci. Nidrosiam 40.0.65.0. Bergim 35.30.61.15. Hethlandia
insula habet ci. Orchardam episcopalē 23.0.63.30. Circa eam sunt insulæ
aliæ 29. Orchardes etiam apud Ptole. dictæ, inter quas Thyle, quæ Islandia
est, id est glacialis terra, sub gra. 20.0.65.0. Gothia, id est bona terra, ha-
bet ci.

bet ci. Lundis metropolis 45 0.57 30. Gothlandia insula habet ci. Visbi 56 30.54 15. Finlandia, id est pulchra terra, habet ci. Domus regia castrum 71 15.53 15. Nikirkia, id noua ecclesia 72 5.52 10. Bothnia habet ci. Chymene emporiū 60 0.59 20. Gronlandia, uirens terra interpretatur, plus occidentalis, ab arce Vuardhus quæ domus præsidij est harum regionum, ad terram Baccalaos usque protenditur. Est autem Vuardhus sub gradibus 49 0.70 30. Postea est Laponia ingens terra uersus polum Septentrionalem, à populo dicta. Nam syluestres sunt, qui etiam quotidie ueniunt à Septentrionibus terra incognita, ac à mari glaciali, qui & Caroli uocantur, mercimoniarum gratia in Gronlandiam cum exercitu magno, etiam ex altera poli Septentrionalis parte.

De Illyri & Dalmatia.

Caput vi.

Illyris quæ & Lyburnia, terminatur à Septentrione utraq; Pannonia, ab occasu Istria, à meridie mari Hadriatico, ab ortu uero Dalmatia, eius ci. Sara 40 5.44 9. Dalmatia terminatur à Septentrione Sauro fluuiio, ab occasu Lyburnia, à meridie mari Hadriatico, ab ortu Mysia superiore. Eius ci. sunt Ragusia, à Ptole. iuxta coniecturam Epidaurus 45 0.42 20. Dura 20 45 55.40 55.

De Italia, Istria, Foroiulij, Corsica, Sardinia, & Sicilia.

Caput

vii.

Italia ab occasu Alpium iugis terminatur & Thyrræno pelago, quod etiam mare Tuscum ac Inferum dicitur, à Septentrione alteris Alpium iugis, quæ Rhetia atque alij sequentibus nationibus imminet; ab ortu Hadriatico mari, quod nunc Venetum uocant, olim à Romanis superum uocabatur. Denique à meridie mari Siculo. Hæc omnium regionum præclarissima, metallis grauida, ubique uitalis, & perennis salubritas, eximia cœli temperies, campi fertilitas, eam Apenninus mons ab Alpibus procedens, per medium secernit, flumina & fontes saluberrimos tenet. Eius prouintia sunt.

Istria peninsula, Italiae portio, præcipuas ci. habet Parentium 36 40.44 40. quidam tamen adponunt eam Germaniae magnæ. Foroiulij siue Aquilegia, quodam Carnorum habet ci. Aquilegia colonia olim Illyricorum, uulgo Aglar 36 55.45 10. Longobardia habet ci. Mediolanum 31 45.44 45. Genua 31 30.43 15. Nisam, à Ptole. iuxta coniecturam Nicæa 29 30.42 40. Marchia Teruifiana, olim Venetiana, præcipuas tenet ci. Venetia 35 30.44 45. Marchia Anconitana, olim Picentium, ci. habet Rathanatim 37 55.43 15. Ancona 37 30.43 40. Flaminia, uel Romandiola, olim Gallia togata, ci. habet Bononia sub gra. 36 5.45 55. Ferrariâ 35

5.44 20. Tusciae ci. Viterbiū 35 50.42 10. Florentia 35 20.43 10. Latij siue Latinorū ci. Rhoma 37 30.41 45. Apruniorū ci. Aquila 39 5.42 30. Campaniae ci. Neapolis. quondam Parthenope 40 20.41 0. Apulia & Calabria, olim magnae Graeciae ci. Brundisium 42 30.39 40.

De Sarmatia Europae, Taurica chersoneso, Iazygibus metanastis, Dacia, duabus Mysijs & Thracia.

Caput

VIII.

Sarmatia Europae, terminatur à Septentrione Oceano Sarmatico, ab occasu Vistula fluuio, & Germania: à meridie Iazygibus Metanastis, Dacia, ac Mysia inferiore: ab ortu Sarmatia Asiatica, fluuio Tanai, Meotide: quae palude, eas gentes aliqui Scythas nominant. Haec in multas regiones diuisa est, nam olim etiam Getae dicti. Est regio latissima, sine decore urbium ac ingeniorum. In hac sunt multa deserta, ideo non populosa. Campi lati, ex quibus flumina nobilissima profluunt, Tiras der Nester, Boristhenes der Neper, Tanais der Don, Rha & Czuiuina, ac multi alij. Russia rubea, olim Roxolania ci. habet Leoburgum, uulgo Lemburgk 50 45.50 30. Poloniae ci. Cracouia, à Ptole. Carodunū 44 30.50 15. Prussiae ci. Danisicum 45 0.54 55. Liouoniae ci. Riga metropolis 51 0.56 0. Lithuaniae ci. Vilna, uulgo zur Vuilde 53 0.54 0. Moscouia, regio longissima est, sermo eorum Ruthenicus & Sclauonicus est, habet per maximam eiusdem nominis ciuitatem, quae aliqui uocant Moskauam, sedes Moscauite sub gra. 69 0.57 0. Haec regiones annumerantur Germaniae magnae. Tauricae chersonesus, hodie minoris Tartariae ci. Cassa 61 15.47 20. Iazygis Metanastis, modo Septem castra, uulgo Sibenburger, qui Germaniae annumerantur, ci. Clausenburghum, à Ptole. forte Gormanū 47 30.47 36. Hermanstadium 45 27.46 48. Dacia, quae modo Vualachia magna & Transiluania est, à Septentrione habet Sarmatiam Europae: ab occidente Lyburniam ab oriente Pontum Euxinum: à meridie uero Macedoniam. Danubius fluius totam hanc regionem irrigat. Vualachiae magnae ci. Album castrum 55 45 48 0. Kyla 55 25.47 0. Mysiae inferioris, quae & modo Bulgaria & Rascia est, ci. Adrianopolis 50 18.42 45. Mysiae superioris, quae modo Seruia & Bessina ci. Bellogradum, secundum quosdam Nonderalbauel Alba graeca, uulgo Kriedich uel Kriessburg 44 40.44 40. Thracia à septentrione habet Bulgariam & Rasciam: ab occasu Seruiam & Bessinam: à meridie mare Egeum: ab ortu Bosporum thracium, ac Propontidem. Haec modo Graecia dicta, eius ci. Constantinopolis, à Ptole. Byzantium 54 45.43 5.

De Macedonia, Epiro, Achaia, & Peloponeso.

Caput

IX.

Macedonia

Macedonia, limites habet à Septentrione Mysiam superiorem, & Thraciam: ab occalu, Hadriaticum mare: à meridie, Epirum, & Achaïam: ab ortu, Egeum pelagus. Ea tota natio, modo Græcia est, rebus gestis & regum nobilitate præclarissima, eius ci. Philippi 50 0.42 30. Salonica, quæ & Thessalonica, habet gra 49 0.41 0. Epirus à septentrione terminatur Macedonia: ab occasu & meridie mari Ionio siue Hadriatico: ab ortu Achaïa ci. habet Nicopolim, olim Ambracia dicta sub gra. 47 30.38 30. Achaïa ab occalu habet Epirum: à septentrione Macedonia: ab ortu mare Egeu: à meridie Hadriaticu & Creticum pelagus, ci. eius Athenis 52 45.37 20. Megaris 52 15.37 30. Peloponellus, hodie Morea dicitur, limites habet à Septentrione Corinthiacu sinum, Isthmum, & Creticum pelagus: ab occalu atq; meridie, Hadriaticum pelagus: ab ortu Creticum mare. Hæc toto orbe peninsula maxime celebris habetur, habet ci. Corinthum 51 10.37 30. Modonam 48 30.36 0.

De Insulis Europæ,

Caput x.

Duæ Insulæ Balears olim dictæ, minor & maior, quæ hodie etiam inde Minorica ac Maiorica uocantur, Hispaniæ adjacent, Maiorica quidem in gradibus 17 40.38 30. Minorica uero sub gra. 20 0.39 0. Gadir quæ modo Gades est insula, ibidem in Oceano extremo posita, sub grad. 5 30.34 0. Cynos, quæ & Corsica insula maris mediterranei, habet ci. Nebiham, quæ à Ptole. Cerfunum est, sub grad. 31 0.40 40. Sardinia, uetus nomen seruans, insula maris etiam mediterranei, habet præcipuam ci. Sardos, quæ Ptole. Turris biffonis uidetur, 30 20.38 50. Sicilia triquetra insula, Italiæ olim coniuncta. In hac est mons Aetna incendio memorabilis, habet ci. Syracusas sub grad. 37 20.35 30. Eubœa, nunc Nigropont insula, Achaïæ adiacet, sub grad. 54 0.38 0. Creta insula hodie Candia dicta, multum celebris sita sub grad. 55 0.35 20. Cyclades insulæ circa Delum in circulo positæ sub grad. 56 10.37 20. Sporades insulæ ibidem undiq; per mare dispersæ, de his Plinius libro quarto ca. 12. copiosissime.

AFRICAE PARTI-

TICVLARIS DESCRIPTIO.

De Mauritanij duabus, Tingitana & Cæsariensi, Africa minore, Cyrenaica, Marmarica Lybiæ & Aegy

pto.

Caput

xi,

Maurita

Mauritaniæ duæ: Tingitana. f. & Cæsariensis, ac Africa minor, regiões sunt Africæ, secundæ portionis terræ, nostra lingua Maurenſen & Moruſſcken landt dictæ. Nigros producunt homines, etiam feras Sineas, dracones & Strutiones, ibi ſponte naſcuntur omnia genera fruſtū, producunt etiam arbores odoriferos Cupreſſo ſimiles, Euſorbium in copia ibidem. Hæ regiones ad Septentrionē habent Fretum Herculeum & Africanum; ad occaſum Oceanum occidentalē: ad ortum Cyrenes; ad meridiem uero Getuliam, & Lybiam internam. In Mauritaniā Ptolemæus duos montes Athlantes poſuit, maiorem. f. & minorem, maioris Athlantis promontorium Caput de non hodie uocatur. Omnes hæ regiones ſub nomine Barbaria comprehenduntur. Eſt autem Mauritania regnum magnum & diſtiſſimum, ſub ſe etiam regnū Feſſe, ac eiufdem nominis præclariffimā ciuitatem habens ſub gradibus 10 0.30 0. In alijs autem ſupra enumeratis regionibus hæ ſunt ci. Hippa 20 15.29 50. Tripolis 38 0.29 50. Conſtantina 31 0.30 10. Tagura 44 0.25 0. Carthago 34 40.31 50. Cyrenaica pluri mas beſtias gignit, inter quas leones principatum tenent. Onagros atq; ſerpentes ac Baſiliſcos procreat, copia ibidem illuſtriū ſimearum. Marmarica Lybiæ, in certis locis frugifera, ligna præcioſa producit, Cupreſſum, Sandalum, Muſcatum, Leones, Plitacos. Syraſſiones, Plemelinas. Egyptus cœli imbribus inſueta, pluuiarum expers, Nilus fluuius eam præter labens irrigat, & ſua inundatiōe ſœcundat, unde & ſerax frugibus, cætero rûq; negocior; adeo eſt copioſa, ut neceſſarijs mercibus impleat penē orbem. Hæ regiones à Septentrione terminant mari Aegyptiaco & mediterraneo; ab occaſu Africa minore; ab ortu Iſthmo Iudaico & mari rubro; à meridie uero Aethiopia ſub Aegypto & Lybiā interna. Ciuitates habent præcipuas Ammon 55 30.28 0. Oaſſis magna 59 20.26 55. Alexandria 60 30.31 0. Memphis 61 50.29 50. Alkeyro, ſiue Chayrum, à Ptole. iuxta coniecturam Babylo니아 uocata 62 15.30 0. Syene 62 15.23 50.

De Lybia interna, Aethiopia ſub Aegypto, ac Aethiopia auſtraliffima. Caput XII.

Lybia interna terminatur à Septentrione duabus Mauritanijs, Africa atq; Cyrene; ab ortu Aethiopia quæ ſub Aegypto eſt: ab occaſu Oceano occidentali; à meridie uero Aethiopia interna, in qua eſt Agiſimba regio. Sunt ibi magnæ ſolitudines & deſerta, in quibus ſunt Leones, Pardi, Tigrides, Elephantes, Leopardi, Syraſſiones, Strues, Papagalli, Serpentes & ſor micæ miræ magnitudinis. Habet regiones. Garamantes Aethiopes, ubi nunc eſt regnum Opguene, ubi auri copia. Senegam regionē & fluuiū maximum eiufdem nominis, cuius populus Azanegorum gentes uocantur, ſub ænericij coloris ſunt. Id autem ante omnia miratu dignum eſt, qd trans flumen memoratū homines ſunt nigerrimi, & proceræ ſaturæ, ac habiliffimi

habilitissimi corporis, & omnis illic regio uiuet, ac uernat pomiferis arboribus
 referta, ac circa fluuium contrarias uices cernes, uidelicet homines
 subcinerici coloris, staturæ contractioris. Hoc flumen ferunt à Nilo de-
 riuari, easdem uices cum Nilo habens, ut ille Aegyptum, ita hic Aethio-
 piam reddit irriguam. Getuliam regionem Hesperos Aethiopes, pro-
 uinciam Tambutu. Ciuitates autem præcipuas Tagazam 7 0. 15 40.
 Tuchororam 12 30. 16 0. Tambutum 15 0. 15 40. Aethiopia sub Ae-
 gypto, habet terminos, à Septentrione Aegyptum & Marmaricam Ly-
 biam; ab occasu interiorem Lybiam; à meridie exteriorem Aethiopiam;
 ab ortu Arabicum sinum siue mare rubrum. Eius sunt regiones Phara-
 zata regio. Nubia regnum potens & magnum, eius populus Christianus
 est, nam Iacobini sunt, circumcisionem obseruant more Sarraceno-
 rum, ferro in facie cremantur, quo originali peccato mundari se credunt,
 nec mutuo confitentur, sed Deo. Meroe regnum, quod & Saba olim
 dicebatur, Insula est Nili fluminis, Regnum Habesh, uel Habassia, ubi
 potentissimus rex: quem nos presbiterum Iohannem dicimus, domi-
 nium obtinet, qui & India dominus dicitur. Christiani sunt Abasini,
 conficiunt sub utraq; specie, circumcisionem obseruant, baptisantur a
 qua & igne, infantibus sacramentum administrant. Seyla siue Zeyla
 regnum magnum ad mare rubrum, Machometani sunt Azania regio,
 Melinde regio, bonorum fructuum feracissima, habet proprium regem.
 Quiola uel Cayla regnum ditissimum. Cinomifera regio Harum regio
 num ciuitates sunt. Beritis 60 40. 21 30. Cambylis ararium 60 0. 18
 0. Meroe 61 30. 16 25. Hamaharicca regalis Presbyteri Iohannis, à Pro-
 le. Auxuma ex coniectura 65 0. 9 10. Mafta 67 30. Australes 4 15. Qui-
 ola, à Prole. Rapta metropolis 76 30. Australes 7 30. Sabadi 67 30. 12
 30. Mombaza, à Prole. Tonica uel Nici emporium 79 0. Australes 6
 0. Melinda, à Prole. ex coniectura Apocopa dicta 82 30. 2 0. Mosylum
 promontorium & emporium, nunc uero Cauaquin 80 0. 9 50. Babel
 Mendap. Ibi sunt angustiae maris rubri, quod nunc strictum de Mecha
 dicunt, à Prole. uero Dera ciuitas in monte 74 50. 11 0. Aethiopia om-
 nibus his australior, à septentrione habet Lybiam internam, & Aethio-
 piam sub Aegypto; ab occasu Oceanum occidentalem; à meridie uero
 Prole. incognitam terram; ab ortu Sinum Barbaricum. In hac montes
 Lunæ sunt, ex quibus Nili paludes originem trahunt. Extremum Pro-
 lemæo cognitum Prassum promontorium, uerum nostra ætate tota
 hæc portio à Portugalensibus inuenta est. Nam ad austrum protendi-
 tur ad 36. ferme gradus. In hac sunt regiones multæ, nam ad occasum
 Gambia regio, in qua Zibetum reperitur, & uaria genera simearum,
 gentes sunt idolatræ ac Sarcophagi. Besigna, Ginoia quæ Genneam di-
 cunt, latissima sunt regna, Melli regnum & Nebeorum est, ibi Rinocce-
 rotes, Tigrides ac Elephantes gignuntur. Regio magna Aethiopum,
 in qua Elephantes albi, etiam Rhinocerores & Tigrides, ibi Mamones

eum animal de genere Simearum. Harū ciuitates sunt Goia 60 50. Australes 19 50. Garma 57 0. Australes 24 0. Bali 70 0. 21 40. Melli 33 0. 16 30.

De Insulis circa Africam. Cap. XIII.

Porto sancto Insula in Oceano occidentali sita sub gradibus 0 35. 31. 30. Medera insula ibidem, quæ à Portugalensibus primum inhabitatur circa annos Christi 1455. Frugifera ualde omnis generis specierū, Zuccari, Mellis, Ceræ, Orisellæ herbæ, tincturæ utilis, quæ cum Medera olim Gorgodes erant dictæ, subest gradibus 35 40. 29 50. Cænarix insulæ numero 10. à Ptole. olim Fortunatæ dictæ sunt, sub gradibus 1 30. 23 30. Caput Viridum promontorium est, olim Helyphrides insulæ in Oceano occidentali, sub gradibus 35 7 0. 12 30. Tres insulæ in Oceano occidentali, ubi noua nauigatio uersus meridiem flectitur, proxima continenti. Alba sita sub gradibus 37 20. 4 0. Sequens eam Principis insula dicitur, sita sub gradibus 35 0. 2 0. Vltima earum plus australior S. Thomæ insula est, sub gradibus 32 30. 0 30. Hæ tres insulæ circa annos Christi 1484. primum inhabitantur à Portugalesi.

Madagascar insula, quæ & S. Laurentij, uel etiam S. Georgij insula uocatur ad mare Prassodum posita, ibi tempore Iohannis de monte uilla, reperiuntur homines capita habentes canina, polus Arcticus ibi minime conspicitur, quare huc nauigantes Astrolabij utuntur, nam magnetes ibidem uirtute sua priuatur, sunt Machometistæ, situs eius est sub gradibus 85 30. 20 0.

ASIAE PARTICV

LARIS DESCRIPTIO.

De Ponto ac Bithynia, Asia proprie, Lycia, Galatia, ac Paphlagonia, Pamphilia, Cappadotia, Armenia minore & Cilicia. Caput XIII.

Pontiac Bithyniæ termini sunt, ab occasu Bosphorus Thracius, & Propontidis pars: à Septentrione Pontus Euxinus: ab ortu Galatia: à meridie regio quæ proprie Asia minor dicitur, olim Bebrycia, deinde Mygdonia, ipsa est minor Phrygia, quæ hodie Natulia uocatur, urbium diues, & opulenta rerum, est sub Imperio Turci. Eius urbes Nicomedia 55 0. 42 40. Apamia 55 30. 42 0. Heraclea ponti 58 50. 42 30. Nica

Nicea. Golia modo § 8 0.42 15. Asia proprie, habet à Septentrione Bithyniam; ab occasu Propontidem, Hellesponthum, ac Egeum pelagus, quod nō in locis Icarium ac Myrtoum dicitur, à meridie Rhodienſe pelagus, ab ortu Lyciam, Pamphyliam, ac Galatiam. Compreſhendit autem Asia hæc Phrygiam magnam, Cariam, Myſias duas, maiorem & minorem, Atoliam, Ioniam ac Doridem regiones. Hæcho die cum adiacentibus regionibus, magna Thurcia dicitur, quæ populoſa eſt, uariarum ſectarum Turcorum, Græcorum, Iacobitarum, Armeniorum, ciuitates habent Ilium, hodie Troia, ſub grabibus § 5 50.41 0. Ephelus § 7 40.37 40. Pergamum § 7 35.39 45. Thyatira § 8 0.39 40. Sardis § 8 40.38 15. Philadelſphia § 9 0.38 50. Laodicæa § 9 15.38 40. Lycia terminatur ob occaſu & ſeptentrione regione, quæ proprie Asia dicitur: ab ortu Pamphylia: à meridie mari proprio. In ea fluuius uulgaſſimus Xanthus eſt, urbes præclaræ ſunt. Patara § 0 30.36 10. Myra § 1 0.36 45. Galatia, limites habet, ab occaſu Bithyniam & partem Asiae proprie: à meridie Pamphyliam: ab ortu Cappadociam: à Septentrione Pontum Euxinum. Ad Pontum Euxinum Paphlagonia regio ſita eſt, Galatæ à Celtis oriundi, quos Græci Galatas, Latini Gallos dixerunt, ad hos Diuus Paulus ſcripſit Eam quidam Gallogræciam uocâr, ſub magno Thurca eſt. Eius ciuitates ſunt Sinope § 3 30.43 0. Amifus § 4 30.43 5. Pompeiopolis § 2 0.42 0. Laodicæa § 2 0.39 40. Appolonia § 1 40.39 45. Pamphylia terminatur ab occaſu Lycia ac Asia: à ſeptentrione Galatia: ab ortu Cilicia & Cappadocia: à meridie Pamphylia co mari. Sub Turca ſunt, urbeſeius (de quibus in Actis Apoſtolorum habetur) ſunt Perga § 2 15.36 55. Attalia § 2 15.36 30. Cappadocia terminatur ab occaſu Galatia: à meridie Cilicia: ab ortu Armenia minore, & ſuperne etiam maiore: à Septentrione Ponto Euxino. Clariffime eius ciuitates ſunt. Trapezus, quæ & Trapezonda § 8 50.43 5. Themifcyra § 5 10.43 5. Amalia, Strabonis patria § 4 30.42 0. Armenia minor, à Septentrione & occaſu habet Cappadociam: ab ortu Armeniam maiorem, diſtinctam ab ea Eufrate flumine: à meridie Ciliciam. Hæceti am Ararath dicta, à montibus eius celeberrimis, de quibus in libris Regum. Fertur etiam in iſis montibus Archa Noe quietuiſſe diluuiio finito, præclaras habet ciuitates, Satalam § 9 50.42 10. Nicopolim § 9 20.41 40. Melitenam § 2 0.39 10. Nyſſam § 9 20.38 40. Cilicia terminatur ab occaſu Pamphylia: à Septentrione Cappadocia, & minore Armenia: ab ortu mōtanis Syriæ: à meridie mari Iſſico. Eius urbes præclare, Tarſus Diui Pauli patria § 7 40.36 50. Pompeiopolis § 7 15.36 40.

De Sarmatia in Asia, Colchide, Iberia, Albania,
& Armenia maiore. Caput xv.

Sarmatia Asiatica terminatur à Septentrione terra incognita Ptolemæo, sed nunc ultra ad Septentrionem terra est, ut in globo Geographico cernere licebit: ab occasu Sarmatia Europæ, Tanai fluuij, Meotide palude, ac Cimmerico Bosporo: à meridie Euxino mari, Colchide, Iberia, ac Albania: ab ortu Scythia intra Imaum môtē, & mari Caspio. In hac sunt Amazones. Hæc hodie Tartaria dicitur, nam etiam sub magno Tartaro, uulgo Cham dicto, sunt. Nominantur autem omnes septentrionales passim Scythæ. Huius regiões sunt, Russia alba, Cassana, Cremania, Bulgaria magna, Alanja, Ylandia. Ciuitates autem habet Sala 84 30.54 55. Tyraniba 68 30.49 15. Euanthia dicta 68 40.47 15. Colchis inter môtana posita, hodie Ziquia dicta, magnæ Tartariæ portio, celebrem habet urbem Dioscuriam 69 0.45 45. hodie Negropontina dicta. Iberia etiã undiq; môtibus septa, terminos eius constituit. Albania môtibus septa, à Septentrione habet Sarmatiã, quæ ad modũ & Iberia: ab occasu Iberiã, ab ortu mare Caspiũ à meridie Armeniam maiorem, sicut & Iberia, urbem clarissimam habet Gataram 85 5.45 0. Armenia maior, terminatur à Septentrione Colchide, Iberia ac Albania: ab occasu minore Armenia ac Eufrate fluuij, parte etiã Cappadociæ: ab oriente mari Caspio & Media: à meridie Mesopotamia atq; Assyria, hæc hodie Georgia & Mosalia est. In ea sunt 18. episcopatus, sunt Christiani scismatici, omnis populus torsus ut clerici apud nos. Iacobitæ ac Nestoriani sunt, sub Patriarcha qui Catholica dicitur. In hac oritur Euphrates, Araxes & Tigris fluuij uulgatissimi. Omnes hæc regiones magnæ Tartariæ adnumerantur, urbes præclarissimæ sunt Thelbalana 76 15.39 50. Tinissa 73 30.41 0. Triphelis, à Ptolemæo forte Thalina 74 30.41 45.

De Syria atq; eius partibus, Phœnicæ, Caua Syria, Palestina iudæa. Arabia petrea, Mesopotamia, Arabia deserta, ac Babylonia. Caput xvi.

Syria terminatur à Septentrione Armeniis: ab occasu Syriaco pelago: à meridie iudæa Palestina: ab ortu Arabia deserta, Mesopotamia ac flumine Eufrate. Sub ea Phœnicæ & Caua Syria comprehenditur. Eam minus iuste quidam Curuam Syriam dicunt. In ea sunt montes Carmelus, Lybanus & Antilybanus, urbes habet Antiochiam 69 0.35 30. Tyrum 67 5.33 18. Sydonem, quæ olim Sicheim dicta, 67 30.33 30. Seleuciam 67 30.32 50. Damascum 69 0.33 0. Palestina iudæa pars Syriæ, habet à Septentrione Phœniciam: ab oriente atq; meridie Arabiam petream: ab occasu Syriacum pelagus. Ipsa etiam Samariam ac Galileam complectitur. In ea Iordanis fluuius, qui Genesar lacum effundit

fundit, quidē in Asphaltida labitur, quod mare mortuum uocant, quod ferax est bituminis, quod solo filo per menstruum ducto, diuidi potest. Ibi Tyrus serpens. In ea est terra, quā Sanctam uocant sacræ literæ, diuisa in 12. tribus Israel, cuius longitudo est à Dan ad Bersaben, latitudo ab loppe ad montana, quæ undiq; Iordanī imminet ab Arabiæ bus. Ciuitates eius præclarissimæ. Hierosolyma quæ olim Aelia 65 45. 31 22. Cæsaria Stratonis 67 55. 33 0. loppe nunc Iaphet, siue Iassa 65 45. 31 55. Arabia petrea, terminatur ab occasu Aegypti: à Septentrione Palestina Iudæa: à meridie interiore sinu Arabico: ab ortu Arabia felice ac deserta. Hæc olim Nabathea dicebatur, per huius partem filij Israel ex Aegypto in terram sanctam uenerunt. Ciuitates eius sunt Petra 66 45. 30 20. Elim 63 45. 29 50. Pharan 64 40. 29 20. Madian 65 40. 29 15. Mesopotamia finitur à septentrione Armenia maiore: ab occasu Eufrate flumine ac Syria: ab ortu Assyria per amnem Tigrim: à meridie partim Arabia deserta, partim Babylonia per Eufraten flumē. Hæc regio, qđ inter duos fluuios Tigrim ac Eufratem media sit, Mesopotamia & hodie Hallapia est dicta. Moses Geneseos capite 11. illam Aran uocat, urbes præclaras habet. Carre 73 45. 36 10. Edessa Abgari regis ci. 72 30. 37 30. Nisibis 75 10. 37 30. Arabia deserta habet à septentrione Mesopotamiam: ab ortu Babyloniā: à meridie felicem Arabiam, ab occasu Syriam ac Arabiam petream, arenosa est & aquarum experta, habet multas solitudines. Babylonia quæ & Chaldaea est, habet à septentrione Mesopotamiam, ab occasu Arabiam desertam, ab ortu Susianam, à meridie Sinum Persicum. Vrbes eius clariores sunt, Vrchoa quæ apud Ptole. Orchoa, patria Abraham, Geneseos capite undecimo 78 30. 32 40. Babylon 79 0. 35 0.

De Assyria, Susiana, Media, Perside, Parthia, Hyrcania, duabus Carmanijs, ac Arabia felice.

Caput xvii.

Assyria finitur à septentrione Armenia maiore, ab occasu Mesopotamia & Tigri flumine, à meridie Susiana, ab oriente Media. In hac Ninus urbs est, q̄ & Niniue, sed nūc Baldach dicta. In ea residet Calyphus papa omnium Sarracenorum, tributum magno Tartaro persoluens, sita sub gradibus 78 0. 36 40. Media terminatur à septentrione Caspio mari, ab occasu Armenia maiore & Assyria, à meridie Perside, ab ortu Hyrcania & Parthia, urbem habet præclaram Ecbatana, quæ à Ptole. Acbatana. Eam Arfaxat rex Medorum fundauit, de quo Iudith capite primo 88 0. 37 45. Susiana habet à septentrione Assyriam, ab occasu Babyloniā, ab ortu Persidem, à meridie Sinum Persicum.

Hæc hodie Corozane regnum continet, ciuitates præclaras habet Sambragatam, quæ iuxta Ptole. Susa est 84. 0. 34 15. Crassana, apud Ptole. Agra 80 30. 33 45. Hæc regalis est, & una ex qua Magi ad Christum uenerunt. Persis terminatur à septentrione Media, ab occasu Sufis, ab ortu Carmanijs duabus, à meridie Sinu Persico. Hi à Medis in se & Susa retulerunt regnum, lapidem gignit Pyritem, manū premētis urens. In hac primum orta est ars magica, hanc Nemroth gygas post confusionem linguarum adiit, præcipuas habet ci. Persepolim, uictoria S. Georgij clara 91 0. 33 20. Bahagdad, à Ptole. Taoca putatur 89 0. 30 20. Ballera maritima, à qua mare hoc nomen accepit 81 20. 29 50. Parathua, ab occasu Medos habet, à septentrione Hyrcaniam, ab ortu Ariā, à meridie desertam Carmaniam. In hac ferunt esse mansionem Ciconiarum, postq̃ à nobis recedūt. Hyrcania terminatur à septentrione Hyrcano pelago, ab occasu Media, à meridie Parthia, ab ortu Margiana. Ferax Tigridum. Urbem præclarā habet Hyrcanam 98 30. 40 0. Carmania deserta, ab occasu Persidem habet, à septentrione Parthiam, ab ortu Ariā, à meridie alterā Carmaniā. Carmania altera, terminat à septentrione Carmania deserta, ab ortu Gedrosia, ab occasu Perside & sinu Persico à meridie Indico pelago. Hæc hodie Magolista dicit̃, nūc etiā sub imperio Persarū est, urbem habet præclaram Arcinū emporialem sub gradibus 96 30. 23 0. Arabia felix, a septentrione habet petream atq̃ desertam Arabias, ab occasu Sinum Arabicum, a meridie mare rubrū, ab ortu Sinum Persicum & mare rubrum, hæc a ciuitate Gydda usq̃ ad Adem Leaman terra est. In hac Saba regia est sub grad. 76 0. 13 0. Meda domicilium Mahometi 72 15. 23 0. Adem a Ptole. Arabia emporium est 79 20. 11 50. Gydda, a Ptole. forte Badeo 70 0. 20 15.

De Margiana, Bactriana, Sogdiana, Sacis, duabus Scythijs ac Serica. Caput XVIII.

Margiana habet ab occasu Hyrcaniam, à septentrione Scythiam intra Imaum montem, à meridie Ariam, ab ortu Bactrianam. In ea Masagete & Tapuri populus. In hac Noij imperator potentissimus moram agit. Bactriana terminos habet ab occasu Margianā, à septentrione et ortu Sogdianam diuisam ab ea Oxo amne, à meridie Ariam & Paropanifadas, gignit Camelos prædurissimis ungulis, quas nunquā attingunt, urbem præclaram habet Bactra, huius regionis Metropolitim & regiam sub grad. 116 0. 41 0. Sogdiana terminatur ab occasu & septentrione Scythia intra Imaum montem, ab ortu Sacis, à meridie Bactriana & India. In ea regione duæ sunt Alexandriae. Oxiana 113 0. 44 40. Vltima Alexandria, hætenus Alexander magnus exercitum duxit 122 0. 41 0. Omnes hæ regiones sub Tartaria Corasine comprehenduntur

duntur. Sacæ terminatur ab occasu Sogdiana, à septentrione Scythia intra Imaum montem, ab ortu Scythia extra Imaum montem, à meridie India intra Gangem, regio Nomadum est, ciuitates non habuerunt tempore Ptole. sed Ipeluncas & nemora inhabitabant, omnes hæ regiones sub Tartariæ Torquesten nomine comprehenduntur. Scythia intra Imaum montem, ab occasu habet Asiaticam Sarmatiam, à septentrione terram Ptole. incognitam, sed nunc ultra hunc terminum sunt regna latissima Sacomedorum ac Paratarum, ab ortu Imaum montem, à meridie Sacas, Sogdianos, & Margianam. Sub hac hodie sunt Tartaria Cumania & Corasina, terra etiam Biserminorum, Kangitarum, Naymanorum & Morduanorum. Scythia extra Imaum montem, terminatur ab occasu Scythia altera & Sacis, à septentrione terra incognita Ptolemæo, quæ nunc Tartaria Mongalis est, ab ortu Serica, à meridie parte India extra Gangem. Sunt sub hac latissima regione terra Leythaorum, Tangut prouincia, terra Solangorum, Camul prouincia, Chinchitalis prouincia, Burithabet prouincia, Chayra prouincia, Cyamba prouincia magna. Serica terminatur ab occasu Scythia, quæ extra Imaum est, à septentrione atque ortu terra incognita Ptole. Nunc autem ibidem multæ sunt regiones, ut Tholoma, Murfuli regio, Caluaria, à meridie India extra Gangem & Sinis. In hac IIsedones sunt, & urbs metropolis Sera sub gradibus 177 15.38 35.

De Aria, Paropanifadis, Drangiana, Arachosia, Gedrosia, duabus Indijs, & Sinarum regione.

Caput XIX.

Aria à septentrione habet Margianam ac Bactra, ab occasu Parthiam ac Carmaniam desertam, à meridie Drangianam, ab ortu Paropanifadas. In ea est Alexandria ab ipso Alexandro ædificata 110 0.36 0. Paropanifade ab occasu habet Ariam, à septentrione Bactra, ab ortu Indiam cis Gangem, à meridie Arachosiam. Drangiana ab occasu habet Carmaniam desertam, à septentrione Ariam, ab ortu Arachosiam, à meridie Gedrosiam. Arachosia terminatur ab occasu Drangiana, à septentrione Paropanifadis, ab ortu India cis Gangem, à meridie Gedrosia. In hac Alexandria est 114 0.31 0. hæ regiones hodie sub Torquest Tartariæ nomine comprehenduntur. Gedrosia terminatur ab occasu Carmania altera, à septentrione Drangiana ac Arachosia, ab ortu India cis Gangem, à meridie Oceano Indico meridionali, hodie Tarse, Guzerae & Cambeie regiones, urbem præclaram habet Parsim metropolim, quæ forte nunc Guzerat dicitur 105 30.23 30. India cis Gangem, habet ab occasu Paripanifadas, Arachosiam, & Gedrosiam, à septentrione In a

um montem iuxta superiacentes Sogdianos ac Sacas, ab ortu Gangem fluuium, ac alterā trans Gangem Indiā, a meridie Indicum Oceanum. In hac Indus est permaximus fluuius, a quo India nomen habet, urbē habet uulgatissimā Nagarā, quæ & Dionysopolis, eam quidā Nyssam uocarunt 121 30.32 30. ualde populosa est. Nam Persiæ regnum se etiā hodie extendit per Carmaniā ac Magolistā, ad usq; urbem præclarissimam huius Indiæ Dabulā sitam sub grad. 117 0.17 50, & ab hinc usq; Cananor ciuitatē, quæ sita est sub grad. 117 20.14 0. est regnum Guzerate, abinde etiam est imperium maximū Melybarū, ad Cael usq; emporium quod subest grad. 117 30.5 0. Sunt autē ci. Melybarū Calicutia emporiū Indiæ uulgatissimū 117 20.12 5. Cochin uel Coctzin 117 25.10 0. Colon regalis 117 10.7 40. Mahabar siue Moaber terra a Cael Melybarū ad Baniguellā, hodie hæc tota terra Cholmenda dicta est, habet præclaras ciuitates Milipar uel Maylapur sepultura S. Thomæ Apostoli clara 128 30.6 0. Peleacher 127 30.11 0. Tarnassera quæ & Tanaceri regalis 135 0.15 20. Oriza 141 0.20 15. Ceuulia & Narlinga regna latissima, præclaras habent urbes Narlingā regalē 126 0.19 0. Post regnū hoc Narlingæ incipit regnū de Orysa, per quod Ganges fluit, quē Indi Guenga uocāt, & omēs à longissimis regionibus illac cōcurrunt in peregrinatiōe, dicuntq; se absolui à peccatis, si in flumine illo abluātur, qui ex Paradiso ortum habet Bisinagar 122 30.15 0. India trans Gangē, ab occasu habet alterā Indiā & Gangē fluuiū, ad septentrionē Scythiā & Sericā, ab ortu Sinarū regionē, à meridie Indicū pelagus. In hac est aurea chersonesus quæ hodie Melacha est; hæc India habet sub se Baniguelle regnū, & eiusdē nominis urbē præclarā sub grad. 148 15.17 30. Ab hinc ad Siambā usq; quæ sita est sub grad. 170 0.2 0. Macyni territorium, continet Peygu & Tenasserī regna ditissima. Item etiā Tschernache, Sagmai, Murfuli regna. Littorales urbes earū sunt Amurquida 155 0.14 0. Moij 156 0.10 0. Melacha ab aliquibus Malaua uulgatissimū emporium 157 30.7 0. Pego regalis 162 30.2 30. Tholonia 193 0.6 0. Sagmai uel Iamay quidā 182 0.15 0. In mediterraneis Angales 171 30.20 30. Capelanū 165 0.10 0. Sinarū regionē termināt, à septentrione Serica, ab ortu atq; meridie terra Ptole. incognita, ab occasu India trans Gangē, & magnus Sinus qui hodie mare de Sur uocatur. Regionē hāc Czini uocāt regionē, in hac est regnū latissimum Balba & magnum desertum Belor.

De regionibus extra Ptolemæum, Cap. xx.

Regiones quæ extra Ptolemæi descriptionē sunt, nō adhuc adeo certis authoribus traditæ, nec etiam tanta diligentia descriptæ. Ab ortu quicqd rerū ultra Sinas, Serasq; ac ultra 180 gradū lōgitudinis est, totū Ptole. incognitū permāsit. Post Ptole. uero ultra 180. gradū uersus orientem

entem multas regiones repertæ per quendam Marcum Polū Veneiū, ac alios, sed nūc à Columbo Genuensi, & Americo Vesputio solū loca litoralia ex Hispanijs per Oceanū occidentalem illuc applicantes lustratæ sunt, eam partē terræ insulā existimantes uocarunt Americā, quartā orbis partem. Modo uero per nouissimas nauigationes factas, anno post Christū 1519. per Magellanū ducem nauium inuictissimi Caesaris diui Caroli etc. uersus Moluccas insulas, quas alij Maluquas uocant, in suo primo oriente positas, eam terrā inuenerūt esse continentē superioris Indię, quæ pars est Asiæ, in qua immensa regna, ingentia flumina, multaq; alia dictu miranda, de quibus partim supra mentionē fecimus. Sunt autem hæc huius portionis regiones, Bachalaos, dicta à nouo genere pisciū ibidem. Bergi regio magna, terra florida, desertum Lop, & urbs eiusdē nominis sub gr. 213 20. 48 0. Tamacho prouincia. Sucur, Sampa uel Zampa, Cauul, Tangut, Cuschin, Cathay, quæ & Chulmana, S. Michaelis prouincia, Messigo, quæ & Mexico regio, in qua urbs permaxima in magno lacu sita Temistita, sed apud uetustiores Quinsay erat uocata, sita sub gr. 226 30. 21 0. Raylmana Tebequi regiones, deinde uersus orientem Temiscanata, Parias, Dariena, Vrabe, Pariona, Canibales ac aliæ q; plurimæ regiones.

De Insulis circa Asiam ac Indiam & nouas regiões huius terciæ orbis partis. Caput XXI.

Cyprus insula maris mediterranei, Syriæ obiecta ad occidentē. Hanc Iaphet Noe filius primū inhabitauit, quæ etiā in sacris literis Cedrin appellatā, sita sub gr. 35 30. 35 10. Scotora apud Arabiā felicē quā Prole. Dioscoridē appellauit, nūc etiā Scoyra. Archiepiscopū habet. ibi optimū Siricū, Ambra ac Aloe, sub gr. 86 20. 12 0. Orniusa insula in angustijs maris Persici, olim cōtinens Carmaniam, nā apud Ptole. Armusiū promontoriū & eiusdē nois urbs fuit, sub gr. 96 20 19 0. Taprobana hodie Samotra, est insula permaxima Indiæ opposita, sub gr. 151 15. sub Aequatore. Iaua maior 179 0. 7 30. Australes. Borneo insula ibidē 173 0. 2 30. Australes. Iaua minor ibidē sub gr. 188 9. sub æquatore. Ambicon insula 196 0. 7 0. austr. Gelolo, apud alios Sytolo uel Solor pmaxima insula Moluccarū sub gr. 204 0. 1 0. austr. Moluccarū reliquarū insularū mediū est sub gr. 193 0. 9 0. Insulæ Sacrificiorū in oriente 242 30. 23 40. Lucatan insula ibidē in gr. 257 30. 19 0. Cuba ibidē sub gr. 269 30. 23 30. sub tropico Canceri sita. Iamaica 270 0. 19 30. Spagnolla 284 0. 23 0. S. Iuan insula ibidē 292 30. 21 15. Antigliæ insulæ ibidē circūfusæ. Vasantres insulæ, quæ & Accores, uel Azeres ab alijs dicunt sub gr. 331 30. 40 0. Reliquæ siquæ sint insulæ in globo Geographico inuenies, de quibus lege scriptū Petri martiris Mediolanē. prothonotarij diuæ Margarietæ Augustæ, filię Maximiliæ Imperatoris.

Brasilæ

BRASILIAE NO-

V AE TERRAE ANNO-

tatio.

Brasiliæ Australis permaxima regio, uersus Antarcticum recenter reperta, nondum autem plenè perspecta, se extendens ad usq; Melachā, & quid ultra. Incolæ huius regionis bonæ ac honestæ uitæ degunt, nec sunt Antropophagi sicuti cæteræ barbaræ nationes, legem non habēt, neq; reges, sed seniores uenerantur, & eis obedientiam præstant, liberis eorum Thomæ nomen imponunt, huic regioni adiacet insula permaxima Zamzibar sub gradibus 102. 0.27 30. Australes,

OK 9954

